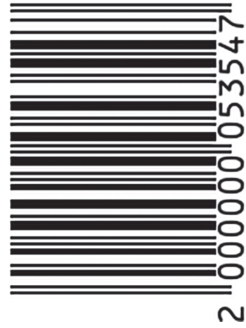

УЖГОРОД

ДО ШКОЛИ – БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ:

як розпочнеться новий навчальний рік для ужгородських школярів

Новий навчальний рік стартує вже зовсім скоро, тож час поговорити про школу. Як цього року навчатимуться школярі, чи потрібно їм давати з собою на навчання медичні маски, який у нас відсоток щеплених від коронавірусу вчителів – з цими та іншими питаннями ми звернулися до начальниці управління освіти Ужгородської міської ради Наталії Мухомедьянкової.

– Наталіє Богданівно, давайте спершу коротко згадаємо минулий навчальний рік. Чи великий у нас був відсоток вчителів, які захворіли на коронавірус?

– Протягом усього навчального року ми вели таку статистику. Вона показала, що 88

педагогічних працівників хворіли на коронавірус. В цілому я вважаю, що наші школи показали хороший рівень готовності працювати в умовах пандемії: ми швидко реагували на зміни та випадки заражень, закупили достатню кількість дезінфікуючих засобів, тож показник захворюваності у школах був невисокий.

Закінчення на стор. 7.

70 ПЕРШОКЛАСНИКІВ В УЖГОРОДІ ОТРИМАЛИ НАПЛІЧНИКИ З УСІМА НЕОБХІДНИМИ КАНЦТОВАРАМИ

Шкільне приладдя придбали за кошти міського бюджету. Соціальну акцію «Перший портфель» для дітей із багатодітних, малозабезпечених сімей, внутрішньо переміщених осіб та родин учасників АТО й ООС, а також із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей-напівсиріт уже традиційно організував Ужгородський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Діток пригостили і фруктами. які передали благодійники.

З початком нового навчального року дітей і батьків привітали міський голова Богдан Андрійв, його заступник Артем Погорелов, секретар міської ради Арсен Мелкумян та начальниця управління освіти Наталія Мухомедьянкова.

Міський голова побажав дітям, які вже за кілька днів стануть першокласниками, старанно вчитися, бути допитливими та дружними, завжди вірити у себе, любити своє місто, рідну країну.

Міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді висловлює щире подяку за допомогу фермерському господарству «Коник» та небайдужим людям, які долучилися до соціальної акції.

МІСЬКИЙ ГОЛОВА ВІДЗНАЧИВ ПАТРУЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Грамоти Ужгородської міської ради за особистий вагомий внесок у справу боротьби зі злочинністю, зміцнення законності і правопорядку, захист інтересів суспільства і держави та з нагоди 30-ї річниці Незалежності України отримали працівники управління патрульної поліції в Закарпатській області – капітан поліції Антон Бутенко, старший лейтенант поліції Едуард Готра, лейтенант поліції Андрій Лукачович та лейтенант поліції Олександр Желізняк.

кій та правопорядок у місті. Запевнив, що керівництво міста і депутатський корпус і надалі відгукуватимуться на потреби патрульної поліції, нагадав, що на минулій сесії Ужгородської міської ради на програму сприяння діяльності управління із міського бюджету виділили 314,6 тисяч гривень. Крім того, місто продовжує

оспостереження. Доступ до цієї системи мають і правоохоронці. До речі, як відзначив заступник начальника управління патрульної поліції в Закарпатській області Ігор Щербанич, 90% ДТП зі зникненням із місця пригоди в Ужгороді розкривають саме завдяки відеокамерам.

Богдан Андрійович також привітав патрульних із національними

Богдан Євстафійович подякував патрульним за роботу та професійне виконання службових обов'язків, адже саме від них значною мірою залежить спо-

реалізовувати програму «Безпечне місто Ужгород», встановлюють відеокамери, зокрема, які дозволяють розпізнавати обличчя, номерні знаки, включають їх у єдину систему віде-

святами – Днем Державного Прапора України та 30-ю річницею Незалежності нашої держави, побажав щастя, здоров'я і добра, успіхів у щоденній службі, миру та благополуччя в родині.

УЖГОРОДСЬКА МІСЬКА РАДА І ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ ВІТАЮТЬ ІЗ ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ:

Гомоная Василя Васильовича, заступника міського голови, депутата міської ради; Фартушка Ігоря Івановича, керуючого справами виконкому; Гецько Діану Наумівну, головного спеціаліста відділу субсидій управління соціальних допомог департаменту соціальної політики; Варгу Марту Василівну, головного спеціаліста відділу персоналізованого обліку отримувачів пільг, гарантій та компенсацій управління пільг, гарантій та компенсацій департаменту соціальної політики; П'ятак Алу Петрівну, головного спеціаліста відділу фінансування місцевого господарства та соціального захисту населення департаменту фінансів та бюджетної політики; Турянчик Олександр Олександрівну, начальника управління житлово-комунального господарства департаменту міського господарства; Кравчука Володимира Володимировича, начальника відділу реєстрації місця проживання; Козак Наталію Дмитрівну, начальника відділу документального та організаційного забезпечення; Костроміна Миколу Олександровича, головного спеціаліста відділу по роботі з депутатами та постійними комісіями; Матя Мар'яна Юрійовича, головного спеціаліста відділу контролю елементів благоустрою та демонтажу управління муніципальної варті; Машкаринця Ілю Ілліча, колишнього начальника відділу соціальних допомог управління праці та соціального захисту населення.

Від щирого серця вітаємо вас із днем народження. Бажаємо міцного здоров'я, щастя, благополуччя, подальших успіхів у будь-яких починаннях, щоденних справах, сміливих планах та сподіваннях. Хай вас підтримують і надихають рідні люди, розуміють і цінують колеги, минають негаразди й непорозуміння! Хай доля збагачує вас життєвою мудрістю, енергією, натхненням та радістю сьогодення!

НАЙНЕОБХІДНІШЕ ДЛЯ НАЙМЕНШИХ збирають на 16-му аукціону "Серце до серця"

Молодіжний волонтерський фестиваль «Серце до серця» цього понеділка відбувся в центрі Ужгорода, на площі Євгена Фенцика. Волонтери, студенти, активне учнівство, вокалісти та бенди згуртувалися для створення насиченої програми, у якій – музика й танці, вокальні номери, воркшопи і майстер-класи для дорослих та малечі, а також закарпатські смаколики та фаєр шоу.

Захід має на меті вкотре нагадати містянам про важливість спільної допомоги для дітей, які її потребують. Нагадаємо, цього року на 16-му аукціону "Серце до серця" проводять збір на потреби пологових лікарень Закарпатської області. Планують закупити інкубатори для новонароджених, обігрівач і лампи для фототерапії, медичне ліжко та спеціалізований монітор тощо. Організатори наголошують, що, зокрема, інкубатори дуже важливі для новонароджених, особливо для недоношених дітей, або тих, яких потрібно транспортувати в обласну або столичну лікарню. Аукціон триватиме до 30 вересня. Долучайтеся!

Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремін під час робочого візиту на Закарпаття зустрівся із керуючим справами виконкому Ужгородської міської ради Ігорем Фартушком та начальницею управління освіти міськради Наталією Мухомедьяною.

ЗВЕРНЕНЬ ПРО ПОРУШЕННЯ МОВНОГО ЗАКОНУ

найменше фіксують у нашому регіоні

Учасники зустрічі обговорили питання освітньої реформи, створення необхідних інструментів для захисту та популяризації української мови. Тарас Кремін розповів, що наша область – одна з тих, де фіксують найменше звернень про порушення мовного закону. Разом із тим наголосив, що потрібно приділяти особливу увагу до-

триманню вимог законодавства про державну мову під час освітнього процесу в закладах середньої освіти, працівниками органів місцевого самовряду-

вання, установ та підприємств комунальної форми власності, медичними працівниками в комунальних та приватних закладах охорони здоров'я.

ПРОГНОЗ ПОГОДИ В УЖГОРОДІ:

сб 28	20°/13°	Хмарно	24%
нд 29	17°/12°	Дощ	83%
пн 30	20°/12°	Зливові дощі	66%
вт 31	21°/12°	Невеликий дощ	75%
ср 01	20°/12°	Грози	67%
чт 02	20°/10°	Зливові дощі	40%
пт 03	20°/10°	Мінлива хмарність	14%

МАГНІТНІ БУРІ:

Наприкінці місяця, 29 серпня, прогнозують магнітну бурю середньої тяжкості. З її приходом потрібно виключити фізичні навантаження і стресові ситуації. **Перша магнітна буря вересня очікується 2 числа** – вона буде середньої сили, першими на неї відреагують гіпертоніки і люди, в яких є проблеми зі серцем (в тому числі ті, хто пережив інфаркт або інсульт). Продовженням цього метеодара стане магнітна буря **3 вересня**. Вона буде досить потужною, її супроводжуватимуть головні болі, неуважність та нудота. Проблеми зі сном і координацією можуть відчути навіть цілком здорові люди.

ДО УВАГИ: НАСТУПНОГО ТИЖНЯ – ТРИ «ПРЯМІ ТЕЛЕФОННІ ЛІНІЇ» ЗВ'ЯЗКУ З МІСЬКОЮ ВЛАДОЮ

«Прямі телефонні лінії» діятимуть:

У середу, 1 вересня, – пряма телефонна лінія із заступником Ужгородського міського голови Юрієм Рахівським.

2 вересня – із заступником Ужгородського міського голови Артемом Погореловим.

3 вересня, у п'ятницю, можна буде поспілкуватися із секретарем Ужгородської міської ради Арсеном Мелкумяном.

Час дії «прямі телефонні лінії» – від 10:00 до 12:00. Попередній запис – за телефоном 42-80-29.

ФОТОФАКТ

«Фото патріота» мали змогу зробити ужгородці та гості міста на традиційній однойменній акції, що тривала цими святковими днями на набережній Незалежності в Ужгороді. Портрети або сімейні знімки місцеві фотографи створювали усім охочим біля спеціальної фотозони у національних кольорах, на тлі українського стяга.

Акцію щорічно організують до Дня Прапора та Дня Незалежності України з благодійною метою – для збору коштів захисникам на сході. Поруч була розташована й локація Руху підтримки закарпатських військових.

СВЯТКОВИЙ ТУРНІР ВИГРАЛИ ФУТБОЛІСТИ «ЗОДІАКА»

23 серпня з нагоди Дня Прапора та Дня Незалежності України на штучному майданчику стадіону «Автомобіліст» за підтримки управління у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради (начальник Ольга Васициндра) відбувся футбольний турнір серед команд мікрорайонів міста Ужгорода.

У турнірі взяло участь 8 команд: Solonyna, All Cash, Апетитка, Орбіта (група «А»), Проспект-Junior, Афганець, Зодіак, Paradise (група «В»). Команди були розподілені на дві групи, по 4 команди у підгрупі. Грали за коловою системою «кожний з кожним». У півфінал виходили по дві кращі команди з кожної з підгруп.

У першому півфіналі Зодіак легко здолав Орбіту 3:0 та чекав на свого суперника у фіналі. У другому півфіналі точилася запекла боротьба між командами Проспект-Junior та Solonyna, де переможця визначала серія післяматчевих пенальті. Влучнішими виявилися проспективці, які перемогли з рахунком 3:2 (основний час 0:0).

У матчі за 3-є місце Solonyna змогла реабілітуватись, перемігши по пенальті Орбіту 2:1.

Фінальна зустріч звела старих суперників, які нещодавно грали в одній команді, – Зодіак та Проспект-Junior.

У надскладному поєдинку, який тримав у напрузі усіх футболістів та глядачів, ініціатива переходила від команди до команди. Гравці демонстрували всю свою майстерність та фізичну витривалість. У кінцевому результаті долю матчу знову вирішувала лотерея – серія післяматчевих пенальті (основний час 1:1). Фортуна схилилася на бік Зодіака, який переміг з рахунком 2:1.

Красені-кубки, медалі різного гатунку, дипломи та грамоти отримали команди-призери. Оргкомітетом також були визначені кращі в номінаціях:

- Воротар – Микола Янцо (Solonyna)
- Бомбардир – Юрій Заяць (Зодіак)
- Гравець – Степан Хамник (Проспект-Junior)
- Арбітр – Сергій Головачко.

ДО УВАГИ! 2 вересня о 16:00 год. відбудуться громадські слухання щодо визначення місця розміщення в Ужгороді майбутнього Меморіалу (пам'ятника) загиблим за Україну воїнам.

Запрошуємо усіх охочих взяти участь у слуханнях: велика зала Ужгородської міської ради (2-й поверх, пл. Поштова, 3, м. Ужгород).

НАЙБІЛЬШИЙ НА ЗАКАРПАТТІ НАЦІОНАЛЬНИЙ СТЯГ

майорить в обласному центрі на площі Богдана Хмельницького

Найвищий на Закарпатті Державний прапор України до Дня Прапора та 30-ї річниці Незалежності України підняли 23 серпня в Ужгороді на площі Богдана Хмельницького.

Його підняли після виступу Президента України Володимира Зеленського під Державний Гімн України, який транслювали з географічного центру України – села Мар'янівка Черкаської області, **30-річний ветеран,**

менних дат, розучування народних та січових пісень, різноманітні акції протесту, збір підписів.

Хотів би нагадати історичний факт – 14 червня 1990 р. рішенням першої ради Ужгородської міської ради затверджено традиційну символіку Ужгорода, серед якої – герб Ужгорода та синьожовтий прапор. І коли над міською управою Ужгорода замайорів синьожовтий прапор, подія сколихнула все місто.

ровесник незалежності нашої країни, кавалер орденів «За мужність», захисник Луганського аеропорту Олег Базай та Анастасія Реготун – донька загиблого Героя, ужгородця Олега Реготуна.

В урочистостях узяли участь керівники Закарпаття та Ужгорода, представники дипломатичних установ, правоохоронних та силових структур, військових, волонтери, депутати Ужгородської міської ради, священнослужителі, громадськість.

Із вітальними словами виступили **голова Закарпатської обласної державної адміністрації Анатолій Полосок та міський голова Ужгорода Богдан Андрій.**

«У цей святковий день на площі Богдана Хмельницького в Ужгороді ми урочисто підняли найбільший на Закарпатті національний стяг. І це місце також символічне – у 1989-1992 роках щотижня за будь-якої погоди на перехресті вулиці Льва Толстого – проспекту Свободи-

площі Богдана Хмельницького члени ужгородського товариства «Просвіта» проводили народне віче. Проводили тут і Шевченківське читання, і декламування поезій Василя Стуса, Василя Симоненка, виступи бандуристів, відзначення зна-

30-метрового державного стягу, на площі Богдана Хмельницького відбувся концерт духового оркестру Закарпатської обласної філармонії під керівництвом народного артиста України Володимира Співака.

Засідання комісії з безпеки дорожнього руху та координації роботи автотранспорту під головуванням заступника міського голови Василя Пинзенника відбулося днями у міській раді. Розглянули 19 питань, у тому числі три депутатські звернення.

Члени комісії підтримали встановлення дорожніх знаків «Зупинка заборонена» (по обидві сторони) на пл. Шандора Петефі (від вул. Льва Толстого до ЗОШ №9). Не заперечували і щодо облаштування перед входом на територію Закарпатського окружного адміністративного суду на вулиці Загорській, 30 двох паркувальних обмежувачів (напівсфери) за умови їх облаштування за рахунок заявника. Погодили зміни в схему проїзду автобусного маршруту №38 на час проведення капітального ремонту площі Шандора Петефі – він виконуватиметься через проспект Свободи без заїзду на вулицю Швабську, площу Шандора Петефі, вулицю Льва Толстого, а також перекриття вулиці Собранецької для проведення капітального ремонту від перехрестя з вулицею Закар-

патською до провулку Єгерського. Підтримали й облаштування пішохідного переходу та встановлення відповідних дорожніх знаків на вулиці Юрія Гагаріна (біля цвинтаря), за погодженням із управлінням патрульної поліції.

Тимчасово, до відкриття проїзду із вулиці Володимирської до вулиці Олександра Радищева, погодили облаштування обмежувачів руху (вертикаль-

матично-сталу міську мобільність» від 4 серпня 2021 року №2 – місць розташування підвищених пішохідних переходів; місць пониження тротуарів у місцях пішохідних переходів для осіб з обмеженою мобільністю; 5 місць пішохідних переходів для їх реконструкції в частині облаштування їх тактичними направляючими лініями для осіб з вадами зору; змінених

площі на площі Театральній, в облаштуванні обмежувача руху у дворі будинку №29 на вул. Іштвана Сечені та у наданні дозволу на обмеження руху на площі Олександра Пушкіна на час проведення ремонту будівлі. Також вирішила заборонити рух транспорту на вулиці Дмитра Менделєєва – від набережної Незалежності до вулиці Володимира Гошовського. Департамент міського

ні стовпчики) на вул. Михайла Драгоманова – Володимирській.

Також затвердили протокол засідання робочої групи для участі у розробці проекту Плану сталого міської мобільності у межах проекту «SUMCITYNET: міста за покращення доступності і клі-

мість розташування критих велопарковок та паркетів; – місць розташування інформаційних стендів.

Комісія відмовила в облаштуванні кругового руху на перехресті вулиць 8-го Березня та Тиводара Легоцького, у наданні дозволу на в'їзд до торговельної

площі на площі Театральній, в облаштуванні обмежувача руху у дворі будинку №29 на вул. Іштвана Сечені та у наданні дозволу на обмеження руху на площі Олександра Пушкіна на час проведення ремонту будівлі. Також вирішила заборонити рух транспорту на вулиці Дмитра Менделєєва – від набережної Незалежності до вулиці Володимира Гошовського. Департамент міського

господарства має облаштувати обмежувачі руху (боларди) на перехресті набережної Незалежності – вулиці Юрія Гойди. Департаменту міського господарства доручили провести комплекс заходів щодо розчищення вулиці Гвардійської для забезпечення проїзду транспорту, управлінню містобудування та архітектури – провести топогеодезичне знімання профілю цієї вулиці.

СЕРЕД «СУМЛІННИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ – 2020» – три ужгородські підприємства

Заступник Ужгородського міського голови Василь Пинзенник в Закарпатській ОДА долучився до вітань лауреатів першого туру Всеукраїнського рейтингу «Сумлінні платники податків – 2020», серед яких – три ужгородські підприємства – ТОВ «АВЕ Ужгород», ПП «Укрелектробуд» та ТОВ «Унгваєр». Подякою Закарпатської обласної ради відзначили ужгородське ПП «Комерцконсалт».

В урочистостях узяли участь голова Закарпатської ОДА Анатолій Полосков, голова Ради Територіального відділення Асоціації платників податків України в Закарпатській області Марта Волошук, начальник Головного управління ДПС у Закарпатській області Олексій Петриченко, заступник

керівника виконавчого апарату – керуючий справами виконавчого апарату облради Юрій Гузинець, голова Громадської ради при облдержадміністрації Олексій Кіндрат.

Переможці першого туру отримали дипломи Всеукраїнського рейтингу.

У категорії «Великі підприєм-

ства» відзначили підприємство ОП «Ужгородський коньячний завод».

У категорії «Середні підприємства» нагородили:

– СП у формі ТОВ «ДьютіФріТреїдінг»;

– ТОВ «АВЕ Ужгород»;

– ПП «Укрелектробуд»;

– ТОВ «Санаторій "Кришталеве джерело"»;

– КП «Мукачівське кар'єроуправління»;

– ПП «АстраДіа»;

– ТОВ «Унгваєр»;

– ТОВ «Контакт-5»;

– ТОВ «Маргіт»;

– ПП «СІО».

У категорії «Малі підприємства» відзначили:

– ТОВ «Прогрес-С»;

– ТОВ «БАР АВТО»;

– ТОВ «Латуж»;

– ТОВ «АКВА-ПОЛЯНА»;

– ТОВ «Зелена технологія».

Сподіваємося, закарпатці будуть переможцями і на загальноукраїнському рівні.

Сьогодні Таисії Гарагонич исполняется 75! Желаем здоровья, счастья, любви родных и близких тебе людей!
От восторга тихо тая повторяю имя Тая.
И, волненья не тая, говорю «Таисия».
Пусть жизнь твоя идет спокойно,
живи, не зная горести и бед,
И крепким будет пусть здоровье
на много долгих, долгих лет!

С уважением
Сын Василий, друзья, родственники, соседи

ОГОЛОШЕННЯ

• У зв'язку з втратою **вважати недійсними** Свідоцтво про право власності на житло, видане 22.03.1995 року Виконавчим комітетом Ужгородської міської ради народних депутатів на квартиру за адресою: м.Ужгород, вул. Швабська, 17/3 в тому, що квартира дійсно належить на праві приватної, спільної, сумісної власності гр. Кешель Юрію Вільгельмовичу, його дружині Кешель Ірині Сергіївні та сину Кешель Альберту Юрійовичу; Свідоцтво видане згідно рішення № 46 від 22 березня 1995 року.

• У зв'язку з втратою **вважати недійсними** посвідчення помічника-консультанта депутата Ужгородської міської ради Чорнія І.І., видане на ім'я Грибач Дмитро Олександрович.

• **Вважати недійсними** втрачені Диплом про повну вищу освіту серія АК № 44914622 та Додаток до цього диплома, видані 29 травня 2013 р. ДВНЗ "УжНУ" на ім'я Савельєв Олег Ігорович.

• **КУПЛЮ** радіодеталі, радянські прилади, відеомagneтoфони, калькулятори, ЕВМ, АТС, радіостанції, плати. Тел.: 068-450-22-82 Микола.

Полянська сільська рада оголошує про початок процедури розгляду та врахування пропозицій громадськості у проекті детального плану території та стратегічної екологічної оцінці проекту документа державного планування

ПОВНА НАЗВА ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Детальний план території «Розміщення індивідуальних житлових будинків, господарських будівель та споруд в урочищі «Ведмежа» с.Поляна».

Мета розробки детального плану – визначення планувальної організації та розвитку території, уточнення функціонального призначення земельної ділянки в урочищі «Ведмежа» села Поляна.

Проект розроблено на підставі рішення п'ятдесят сьомої сесії сьомого скликання Полянської сільської ради від 30 липня 2020 року № 927 та завдання на проектування.

Замовник містобудівної документації – Виконавчий комітет Полянської сільської ради.

Розробник проекту детального плану та Звіту про стратегічну екологічну оцінку – ФОП Зазулич С.І.

ОРГАН, ЩО ПРИЙМАТИМЕ РІШЕННЯ ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ – Полянська сільська рада.

ПЕРЕДБАЧУВАНА ПРОЦЕДУРА ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ

Дата початку та строки здійснення процедури: громадське обговорення проекту Детального плану та Звіту про стратегічну екологічну оцінку розпочато з дня їх оприлюднення – 03 вересня 2021 року на сайті Полянської об'єднаної територіальної громади за адресою: <https://polyanska-gromada.gov.ua/>, та триватиме до 08 жовтня 2021 року.

ДАТА, ЧАС І МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ЗАПЛАНОВАНИХ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ 08 жовтня 2021 року о 11.00 годині у приміщенні сільської ради за адресою: с.Поляна, вул.Духновича, 63 відбудуться громадські слухання з презентацією та експонуванням проекту.

Ознайомитися з проектом Детального плану та звітом про стратегічну екологічну оцінку можна в сільській раді.

ОРГАН, ДО ЯКОГО ПОДАЮТЬСЯ ЗАУВАЖЕННЯ І ПРОПОЗИЦІЇ, ЙОГО ПОШТОВА ТА ЕЛЕКТРОННА АДРЕСИ ТА СТРОКИ ПОДАВАННЯ ЗАУВАЖЕНЬ І ПРОПОЗИЦІЙ

Зауваження і пропозиції до Звіту із стратегічної екологічної оцінки, проекту Детального плану території подаються до виконавчого комітету Полянської сільської ради за адресою: 89313, Закарпатська обл., Свалявський р-н, с.Поляна, вул.Духновича, 63, тел. (031) 33 74522.

Строк подання зауважень і пропозицій до 03 вересня 2021 року. Пропозиції та зауваження, подані після встановленого строку, не розглядаються.

НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ТРАНСКОРДОННИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ щодо проекту документа державного планування відсутня.

Свалявська міська рада повідомляє про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту містобудівної документації «Визначення планувальної організації та розвитку території, уточнення положень генерального плану територіальної громади, для території по вул. Невського в м. Свалява».

Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту містобудівної документації подаються до виконкому Свалявської міської ради.

Юридична адреса: вулиця Духновича, 2, Свалява, Закарпатська область, 89300 тел. (03133) 2-24-72 та (3133) 2-12-37. e-mail: citi@svalyava-rada.gov.ua Веб-сайт: svalyavska-gromada.gov.ua

Строк подання зауважень і пропозицій становить 15 днів.

Із сумом повідомляємо, що за даними КП «Ужгородський комбінат комунальних підприємств» від 18 по 24 серпня ПІШЛИ ІЗ ЖИТТЯ 12 УЖГОРОДЦІВ:

Єгоров Михайло Іванович 1952 р.н.

Горват Йосиф Йосифович 1969 р.н.

Зайченко Геннадій Федорович 1950 р.н.

Гудан Михайло Михайлович 1933 р.н.

Куруц Єва Олександрівна 1941 р.н.

Густей Олександр Юрійович 1972 р.н.

Петрова Ніна Миколаївна 1927 р.н.

Мельник Михайло Іванович 1952 р.н.

Іванина Валентина Омелянівна 1927 р.н.

Насадюк Галина Василівна 1956 р.н.

Сербін Софія Іванівна 1941 р.н.

Лишак Володимир Іванович 1955 р.н.

ХАЙ ЗЕМЛЯ ІМ БУДЕ ПУХОМ...

"МОЛИТВОЮ ЗА УКРАЇНУ" УЖГОРОД ЗУСТРІВ СВІТАНОК 30-Ї РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Уже традиційно, увосьме (цьогоріч – на Київській набережній біля облмуздрамтеатру), святкову програму підготував Заслужений академічний Закарпатський народний хор під керівництвом Наталії Петій-Потапчук.

дружби та єдності сходу і заходу України обмінялися хлібом-сіллю, а також прапорами – Краматорська та Ужгорода.

Символічні 30 привітань від творчих колективів, виконавців 24 серпня лунали на

дра Ханас, Каріна Корнута, Даша Воротнок, Ольга Трещак, Юлія Райхель, Ольга Каменцікова, Олександра Малєєва, Ангеліна Трушевська, Катерина Лазарчик, Анна Ткачук, солістка вокального ансамблю «Писанка» Анастасія Вишневська, учасниці студії «Solomio» (керівниця – Тетяна Бабєць) Христина Рішко та Вікторія Максимова, артисти зразкового вокального ансамблю «Перлінка» (керівниця – Марія Мудра-нинець).

Чудові танцювальні номери представили учасники «Дитячої Академії Танцю», хореографічної школи «Джерельце Карпат» Середнянської селищної ради (директор та художній керівник – Ерік Сачко), зразкового ансамблю танцю «Джерельця Карпат» обласного будинку культури профспілок (керівник – заслужений працівник культури України Михайло Сачко), зразкового художнього колективу України, ансамблю танцю «Веселка» (керівниця – заслужений працівник культури України Людмила Петрецька), танцювальний колектив центру творчого розвитку дітей та дорослих «Зіраті-Зефірчик» (керівник – член Національної спілки хореографів України Тетяна Ардельянова), молодша група ансамблю народного танцю «Карічка» Ужгородської дитячої школи мистецтв (керівниця – Василина Синичка та Людмила Вайзер).

Патріотичні літературно-музичні композиції підготували учні 5-го та 7-го театральних класів дитячої школи мистецтв (керівниця – Галина Вукста).

Організатори концерту – управління у справах культури, молоді та спорту

Ужгородської міської ради (начальниця – Ольга Василюдра) та Ужгородський міський центр дозвілля-будинку культури (керівниця – Олена Чинченко).

До 30-річчя Незалежності України в Ужгороді відбулися офіційні урочистості. Розпочалися вони на площі Народній, де під Гімн України у виконанні хору "Кантус" голова Закарпатської обласної державної адміністрації Анатолій Полосков, голова Закарпатської обласної ради Олексій Петров, міський голова Ужгорода Богдан Андріїв, представники правоохоронних органів та силових структур, дипломатичних установ, військові, ветерани АТО/ООС, священнослужителі, громадськість поклали квіти до пам'ятника Тарасу Шевченку.

Там же, на площі, розпочався урочистий марш військових, після чого святкова хода зі 100-метровим прапором України вирушила до площі Бог-

дана Хмельницького, де відбувся концерт. Поруч, на Київській набережній, розгорнули виставку військової техніки.

Після урочистостей на площі Народній в Ужгороді з нагоди Дня Незалежності України центром міста пройшов марш пам'яті.

Представники військових організацій, учасники війни на Сході, керівники міста й області, волонтери, громадськість під патріотичну музику та гасла колоною пройшли до Пагорба Слави. Біля Меморіалу слави загиблим воїнам АТО священники відслужили панахиду.

Під Дзвін пам'яті поіменно згадали кожного закарпатського захисника, хто віддав життя в боротьбі за незалежність держави, після кожного прізвища військові робили символічний постріл. До могил Героїв, які поховані на Пагорбі Слави, поклали квіти.

Закінчення на наступній сторінці

площі Театральній в Ужгороді до Дня Державного Прапора та 30-річчя Незалежності України. Тут відбувся святковий концерт "Ти у мене єдина".

Із віршованими вітаннями виступили учасники народної студії поезії «Чарівне слово» Максим Голодняк, Таїсія Носова, Валерія Латуш, пісенні вітання подарували Олексан-

ПРОГРАМУ «БЕЗПЕЧНЕ МІСТО УЖГОРОД НА 2023-2026 РОКИ»

Ця Програма, яку згодом внесуть на розгляд сесії міської ради, спрямована на покращення безпеки та забезпечення громадського порядку в громадських місцях, місцях загального користування, паркування автотранспортних засобів, об'єктів благоустрою в Ужгороді та забезпечення роботи системи відеоспостереження.

Метою Програми є також підвищення ефективності роботи правоохоронних органів щодо забезпечення громадського правопорядку на території Ужгорода, профілактики злочинності, боротьби з нею, охорони прав, свобод і законних інтересів мешканців міста та посилення взаємодії з органами місцевого самоврядування у протидії всім формам злочинності. На реалізацію Програми на 4 роки передбачено 10 млн грн.

Також на цьому тижневому засіданні виконкому затвердили Положення про плату за навчання у комунальних мистецьких школах Ужгорода. Згідно із документом вона складатиме:

фортепіано, гітара, вокал, бандура, струнно-смичкові, духові та ударні інструменти, хоровий відділ, відділення хореографії, театрального та образотворчого мистецтва – 280 грн.

баян, акордеон, мандоліна, домра, цитра, цимбали – 240 грн.

Директори мистецьких шкіл мають право встановлювати пільги окремим категоріям дітей. Зокрема, повністю звільнити від оплати за навчання:

дітей з багатодітних сімей (троє і більше дітей до 18 років).

дітей з малозабезпечених сімей.

дітей з інвалідністю.

дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, вихованців шкіл-інтернатів, дитячих будинків, дітей, які перебувають на патронаті або знаходяться під опікою, дітей пенсіонерів за умови, що одержувана ними пенсія є єдиним джерелом існування сім'ї і розмір її не перевищує на даний час мінімальної заробітної плати на місяць.

дітей, матері яких нагороджені орден «Мати – героїня».

дітей осіб з інвалідністю війни I, II та III груп, дітей військовослужбовців, які загинули при виконанні службових обов'язків, або стали особами з інвалідністю I чи II групи.

дітей співробітників правоохоронних органів, журналістів, які загинули при виконанні службових обов'язків.

дітей, батьки яких постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС.

дітей, батьки яких загинули у зоні проведення АТО/ООС.

дітей, батьки яких мають статус учасника бойових дій та на яких розповсюджується дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Звільнити від оплати за навчання на 50%:

дітей батьків-осіб з інвалідністю праці I та II групи загального захворювання.

дітей, які втратили одного з батьків (напівсиріт).

дітей матерів-одиначок.

Не пізніше, ніж за 30 календарних днів, оголосити конкурс з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування №№11, 38, 156 та 158 – таке рішення підтримали члени виконкому.

Також затвердили примірну форму Договору про надання послуг з перевезення автомобільним транспортом в умовах надзвичайних ситуацій.

Крім того, надали на засіданні виконкому Ужгородської міської ради паспорти відкритих літніх майданчиків для підприємницької діяльності на базі стаціонарних закладів ресторанного господарства на термін до кінця цього року:

на 15 місць на вул. Корзо, 5 (кафе) площею 21 кв. м у центральній зоні;

на 6 місць на вул. Івана Ольбрахта, 3 (кафе) площею 18 кв. м у центральній зоні;

на 40 місць на вул. Минайській, 16

(кафе) площею 56 кв. м у серединній зоні; на 28 місць на вул. 8-го Березня, 48 (кафе) площею 50 кв. м у периферійній зоні на орендованій земельній ділянці; на 21 місце на пл. Шандора Петефі, 8 «а» приміщення 1 (кафе) площею 39 кв. м у центральній зоні; на 26 місць на пл. Шандора Петефі, 8 «а» приміщення 2 (кафе) площею 37 кв. м у центральній зоні.

Дозвіл на встановлення та облаштування дитячого майданчика на земельній ділянці комунальної власності на вул. Минайській, 25 (біля першого під'їзду)

надали на засіданні виконкому Ужгородської міської ради релігійній громаді церкви євангельських християн-баптистів Ужгорода «Нова Надія» з умовою дотримання державних будівельних норм.

Релігійна громада спільно з ПП «УжБудСервіс» має оформити паспорт прив'язки дитячого майданчика та взяти

Житлова комісія утворена для ведення обліку, визначення осіб, яким будуть надані житлові приміщення з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб. Вона також розглядатиме заяви про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб та членів їх сімей, що потребують надання житлових приміщень

з фонду житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, які звернулись у виконком міської ради. За результатами розгляду поданої заяви про взяття на облік з вичерпним переліком документів комісія затверджуватиме висновок з рекомендаціями про взяття внутрішньо переміщеної особи на облік або надаватиме обґрунтовану відмову у взятті на такий облік, а також протягом 30 днів з дня затвердження висновку подаватиме його на розгляд виконавчого комітету Ужгородської міської ради.

Внесли на засіданні й зміни до меж виборчих дільниць:

– межі виборчої дільниці № 210719 доповнили вулицею Михайлівською;

– межі виборчої дільниці № 210727 доповнили будинком № 169 на вул. Михайла Салтикова-Щедрина та вулицями Юрія Керекеша, Анатолія Кралицького, Петра Угляренка, Корваліської та Олени Теліги;

– межі виборчої дільниці № 210728 доповнили вулицями Миколи Попенка та Левка Лук'яненка;

– межі виборчої дільниці №210740 доповнити будинком №91 на вул. Юрія Гагаріна.

Відділ ведення Державного реєстру виборців має підготувати відповідне подання та направити до ЦВК.

Початок на попередній сторінці

30-й річниці Незалежності України присвятили і концерт в обласному музично-драматичному театрі імені братів Юрія-Августина та Євгена Шергіїв в Ужгороді.

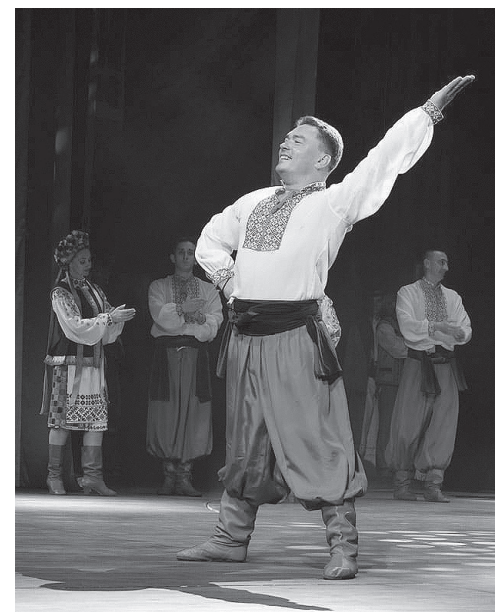
Духовно-патріотичні вокальні та хореографічні композиції представили Заслужений академічний Закарпатський народний хор, академічний камерний хор "Кантус", симфонічний оркестр Закарпатської обласної філармонії, Закарпатський обласний театр драми та комедії, студенти Ужгородського інституту культури і мистецтв, зразковий аматорський ансамбль народного танцю "Дже-

рельце Карпат" обласного будинку культури профспілок, гурт "Курінець" із Краматорська.

Виступили також народний артист України Петро Матій, заслужений артист України Олександр Садварій, дует трубачів, викладачів Ужгородського музичного фахового коледжу імені Дезидерія Задора Емериха і Томаса Поповичів.

У фойє облмуздрамтеатру організували тематичну виставку до Дня Незалежності, присутні на святі також переглянули фільм із найяскравішими моментами заходів культурного марафону, які проводили на Закарпатті у рамках артпроекту "Не забуваючи минуле, погляд у майбутнє".

"МОЛИТВОЮ ЗА УКРАЇНУ" УЖГОРОД ЗУСТРІВ СВІТАНОК 30-Ї РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Початок на стор. 1.

– Скільки відсотків ужгородських вчителів наразі вакциновані від коронавірусу?

– Близько 55% і ця цифра щодня зростає, бо працівники освіти перед початком навчального року почали активніше вакцинуватися. Ми регулярно наголошуємо педагогам на важливості вакцинації, організували з червня роботи тимчасових пунктів щеплення на базах кількох закладів освіти (дитсадках № 8, 15, 39; школах № 2, 6, 8, 11, 20; класичній та лінгвістичній гімназіях) але, звісно, нікого не примушуємо до неї. Постанова Кабінету і головного санітарного лікаря говорить, що якщо ми будемо переходити до жовтого рівня епідемічної безпеки, то заклади освіти не зможуть приймати відвідувачів, якщо серед персоналу буде понад 20% невакцинованих (зауважте, що йдеться не лише про вчителів, а про весь персонал закладу освіти).

– Тобто в разі погіршення ситуації саме від персоналу школи буде залежати, працювати чи не працювати?

– Так, хоча, на мою думку, це трохи несправедливо – ставити наших вчителів перед таким вибором і фактом, що якщо ви не вакцинуєтесь, діти не підуть до школи. Вакцинація вчителів – це добре, але батьки також мають бути відповідальними і вакцинованими.

– Наразі Закарпаття – у «зеленій зоні». Чи означає це, що всі обмеження будуть зняті і навчання проходитиме у звичному докарантинному режимі?

– Так, ми починаємо навчання з Дня знань 1 вересня у звичному режимі. Формат «лінійок» залишили на розсуд адміністрації кожного навчального закладу, але вже бачимо, що традиційні «лінійки» стають все

менш популярними, а навчальні заклади все частіше обирають альтернативні форми свята. Єдине, що все-таки урочиста частина збережеться для першачків та цьогорічних випускників. Першокласників цьогоріч у нас буде 1738, випускників – близько 850. Хочеться зробити їм гарне свято, аби ці моменти шкільного життя надовго їм запам'яталися.

– Чи матимуть батьки доступ на шкільні свята, чи зможуть зайти у класи до дітей?

– Звісно, батьки зможуть бути присутніми на шкільних святах та заходять до школи. Все повертається у звичний режим, найменш до того часу, поки у нас зберігається зелений рівень епідемічної безпеки.

– А які обмеження у школах залишаться?

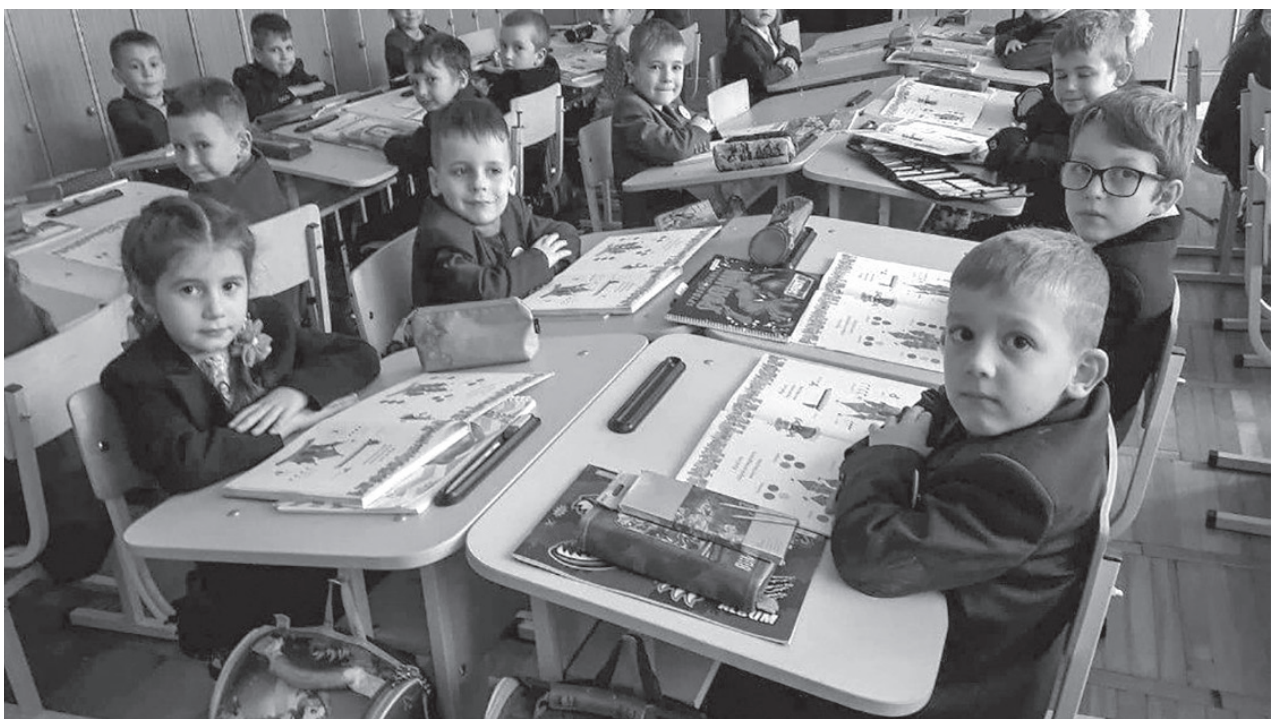
– Управління освіти рекомендувало навчальним закладам залишити на входах до навчальних закладів температурний скринінг і при найменших ознаках респіраторних захворювань у дітей скеровувати їх до лікаря. Цей алгоритм був добре відпрацьований минулого року, ми його будемо далі дотримуватися. Масковий режим буде трошки пом'якшений, ми дозволимо школярам виходити на перерви без масок. Хоча, якщо школяр захоче, він може і надалі дотримуватися у стінах закладу маскового режиму.

– Чи всі школи міста наразі готові до навчального року?

– Всі приготування закінчуються, відповідно до наказу управління освіти, керівники навчальних закладів до 28 серпня повинні подати акти готовності закладів до початку нового на-

ДО ШКОЛИ – БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ:

як розпочнеться новий навчальний рік для ужгородських школярів

вчального року. В літній період ми активно проводили поточні ремонти як у дошкільних закладах, так і в закладах загальної середньої освіти, продовжили облаштування приміщень закладів автоматичними протипожежними сигналізаціями, запланували капітальні роботи з реконструкції котелень, будівництва спортивних майданчиків тощо.

– А як буде з харчуванням у школах? Чи запустять у нас оновлене меню, розроблене Євгеном Клопотенком, про яке стільки говорили минулоріч?

– Ніяких обмежень щодо харчування у школах не буде. А стосовно меню, то ми проводимо роботу, направлену на роз-

робку 4-тижневого сезонного меню. Остаточного завершимо перехід на нього до 1 січня 2022 року. Хочу також зауважити, що виконком Ужгородської міської ради у липні змінив вартість харчування у школах. На цей навчальний рік один день харчування для одного учня складатиме 37,65 грн.

– Давайте ще повернемося до теми коронавірусу. У соцмережах вже гуляють плітки про те, що наші школи налаштовані у жовтні перейти на навчання онлайн.

– Я не звикла оперувати плітками, а офіційні дані, які надходять до управління освіти жодним чином не говорять про те, що у жовтні діти навчатимуть-

ся онлайн. Хіба може хтось зараз дати такі прогнози? Я би радially не панікувати заздалегідь, а краще подбати про формування колективного імунітету.

– А чи будуть вакцинувати у нас школярів, як це вже практикують у деяких європейських країнах? Ця тема також активно обговорюється батьками школярів у соцмережах.

– Справді, у деяких країнах вже почали вакцинувати дітей від 14 років. Але у нас вакцинують від коронавірусу лише тих, хто старше 18 років. І поки немає відомостей про те, що Міністерство охорони здоров'я планує цей віковий поріг знижувати.

*Тетяна ЛІТЕРАТІ
"Про Захід"*

**УЖГОРОДСЬКА МІСЬКА РАДА – сесія VIII скликання
РІШЕННЯ ПРОЄКТ № _____ Ужгород**

Про доповнення до рішення LII сесії міської ради VII скликання 15.10.2020 року № 2145

Відповідно до статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», враховуючи лист департаменту міського господарства 20.08.2021 року № б/н, **міська рада ВИРІШИЛА:**

1. Доповнити річний план діяльності міської ради та виконавчого комітету з підготовки проєктів регуляторних актів на 2021 рік, затвердженого рішенням LII сесії міської ради VII скликання 15.10.2020 року № 2145 «Про проєкти регуляторних актів міської ради та виконавчого комітету на 2021 рік», згідно з додатком.

2. Контроль за виконанням рішення покласти на заступника міського голови А. Погорелова.

Міський голова Богдан АНДРІЙВ

Додаток до рішення _____ сесії міської ради VIII скликання _____ р. № _____

Доповнення до річного плану діяльності міської ради та виконавчого комітету з підготовки проєктів регуляторних актів на 2021 рік

№ п/п	Назва проєкту регуляторного акта	Вид проєкту	Суть проєкту регуляторного акта	Обґрунтування необхідності прийняття регуляторного акта	Строки виконання	Спосіб оприлюднення	Розробник проєкту
13	Про Порядок розміщення телекомунікаційних мереж, мереж зв'язку та іншого слабкострумного обладнання на об'єктах комунальної власності територіальної громади міста Ужгород	Рішення сесії	Цей нормативний акт розроблений з метою врегулювання питання доступу до інфраструктури об'єктів для розташування технічних засобів телекомунікаційних мереж, мереж зв'язку та іншого слабкострумного обладнання, забезпечення розвитку інформаційного суспільства та врегулювання питання щодо встановлення плати за доступ до об'єктів доступу, яка повинна бути застосована при наданні доступу до елементів інфраструктури об'єктів доступу операторам і провайдерам, визначення механізму організації безперешкодного та недискримінаційного доступу до об'єктів доступу, контролю за дотриманням вимог законодавства в цій сфері, правильністю обчислення плати за доступ	Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішується питання щодо встановлення плати за доступ до об'єкта будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі комунальної власності відповідно до Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж». Також відповідно до цього Закону до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать повноваження щодо організації недискримінаційного доступу операторів та провайдерів телекомунікацій, уповноважених ними осіб до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі комунальної власності на договірній основі з підприємствами, на балансі яких перебуває ця інфраструктура, здійснення контролю за дотриманням підприємствами комунальної власності вимог законодавства щодо забезпечення на договірній основі безперешкодного доступу операторів та провайдерів телекомунікацій, уповноважених ними осіб до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі, що перебуває у них на балансі, а також за правильністю обчислення плати за доступ	II півріччя 2021 рік	Розміщення на офіційному вебсайті міської ради та в газеті «Ужгород» повідомлення про оприлюднення проєкту регуляторного акта, проєкту рішення і аналізу регуляторного впливу	Департамент міського господарства

Секретар ради Арсен МЕЛКУМЯН

Колектив комунального некомерційного підприємства «Ужгородська міська дитяча клінічна лікарня» Ужгородської міської ради висловлює щирі співчуття директору КНП «УМДКЛ» Рошко Ігорю Гавриловичу з приводу смерті найріднішої людини – **матері Рошко Гелени Михайлівни**. У ці скорботні дні важко знайти слова втіхи, коли зупиняється серце людини, яка була найголовнішою в житті. Щиро поділяємо Ваше горе і передаємо слова співчуття і підтримки Вам і Вашим рідним. Неможливо словами загоїти біль та гіркоту від втрати рідної людини. Ми не в змозі змінити обставини, лише просимо Всевишнього дати сил перенести біль втрати, а душу покійної прийняти в Царство небесне. Поділяємо Ваше горе, сумуємо разом з Вами.

Колектив управління охорони здоров'я та цивільного захисту населення Ужгородської міської ради висловлює найширші співчуття директору КНП «Ужгородська міська дитяча клінічна лікарня» Рошко Ігорю Гавриловичу з приводу тяжкої втрати – смерті **матері**. Царство Небесне та земля їй пухом.

Колектив управління освіти Ужгородської міської ради глибоко сумує з приводу передчасної смерті **колеги Цибуляш Надії Василівни**. Висловлюємо щирі співчуття рідним та близьким. Поділяємо Ваше горе, сумуємо з Вами, підтримуємо у годуну скорботи.

Нещодавно ми розповідали вам про те, як в місті побудували басейн. А нині продовжимо купальну тему історією про те, як у нас з'явився кар'єр. От тільки купального акценту в цій історії не буде, бо ми помандруємо у той час, коли кар'єр у тоді окремому від Ужгорода селі Родванц (Радванка, Радованка) лише почали розробляти.

1912 рік. У місцевій газеті «Ung» дуже популярний у ті часи молодий журналіст Олойош Пош пише статтю про нове підприємство, яке запрацювало в Унгварі. Містечко тоді було дуже маленьким, тож кожна новація викликала великий інтерес і була об'єктом гордощів. «На східній околиці Родванца є кар'єр. Звичайний кам'яний кар'єр, продукцію якого донедавна використовували хіба що для мощення доріг. Й от у цьому кар'єрі схований цікавий і доволі рідкісний мінерал, ще дорожчий і міцніший за мрамур – угорський чорний граніт», – йдеться у статті під назвою «На Унгварському гранітному шліфувальному заводі».

Це підприємство (угорською мовою воно називалося «Ungvári Gránitkő Csiszológyár») відкрили в місті у 1911 році. Воно складалося з двох частин: граніт ви-

уже працює підприємство з виготовлення коробок, завод, на якому виробляють печі, машинобудівний завод та ремонтна майстерня Горовіца, а тепер і шліфувальний завод. З переліку

Печатка села Радванка, кінець XIX століття (з фондів Державного архіву Закарпатської області)

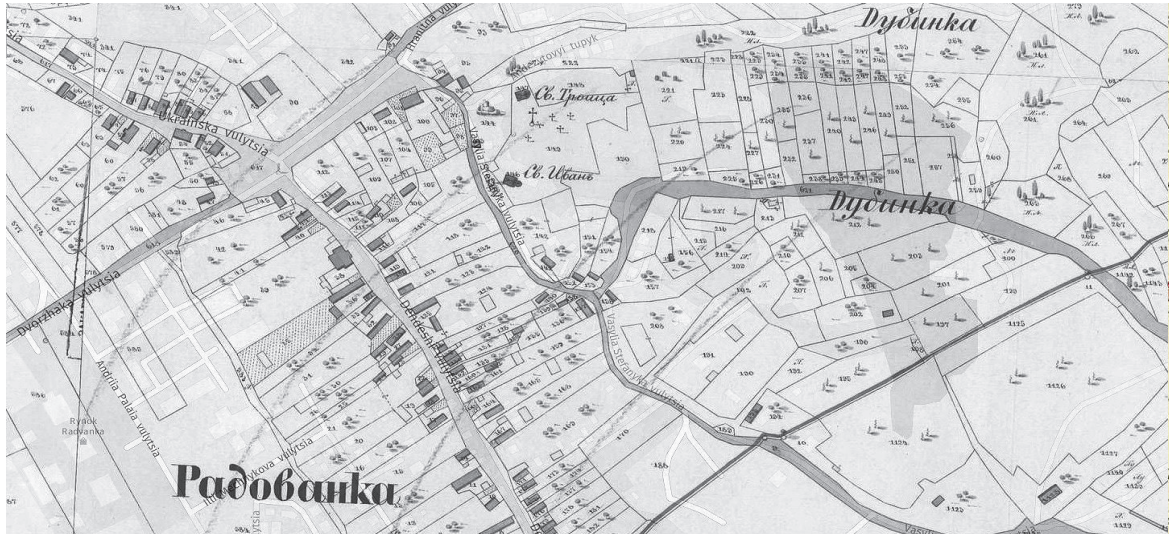
цих підприємств можна впізнати хіба ливарню Людвіга Козара, де справді виготовляли печі. Тож припускаємо, що промисловий райончик знаходився на сучасних вулицях Робочій та Митрака.

Власниками кар'єру та шліфувального заводу були місцеві брати Голаси (Ігнац і Вілмош) та інженер з Мішкольца Мор Унгар. Новозбудований завод вони від-

подвірили. Її привезли з Америки, причому надали в користування абсолютно безкоштовно в якості випробування. Ще одна така ж нова подрібнювальна машина працювала у той час в Австрії.

один середній надмогильний камінь коштує 340-360 крон, є і за 200, але кращої якості – вже за 1000 крон. І це лише ціна виробника», – йдеться у статті. Олойош Пош також писав, що

пам'ятників Єно Едельштайн першим у місті почав у своїй майстерні шліфувати радванський граніт, виготовляючи прекрасні плити. І лише згодом брати Голаси започаткували промислове виробництво

Біля машини можна було побачити вхід до майстерень, де обробляли каміння, надавали йому різної форми. Далі – кузня, там виготовляли різноманітні деталі та інструменти для роботи з камінням. Велике враження справила на журналіста зала, де великі пили розрізали міцний граніт. Через його твердість пила тоді проходила вглиб каменю лише на 8 сантиметрів щогодини. Але найбільше сподобалася авторові статті шліфувальна майстерня, де виробили шліфували металевим порошком, натирали маслом та полірували фетровими дисками.

У статті йдеться, що на той час угорське підприємство було першим і єдиним в Угорщині, де працювали з чорним гранітом. «Його можна використовувати в монументальному мистецтві, на будівництві, для виготовлення надмогильних пам'ятників тощо. Він майже незнищений, але це має і протилежну сторону, бо через це він дуже дорогий. Ми якраз заглянули до складу, де можна побачити і дуже цікаві екземпляри. Але

відшліфований граніт – дуже чистий, неймовірно чорний, блискучий за дзеркало і міцніший за мрамур. Тож не дивно, мовляв, що замовлення злітаються на завод з усіх куточків Угорщини.

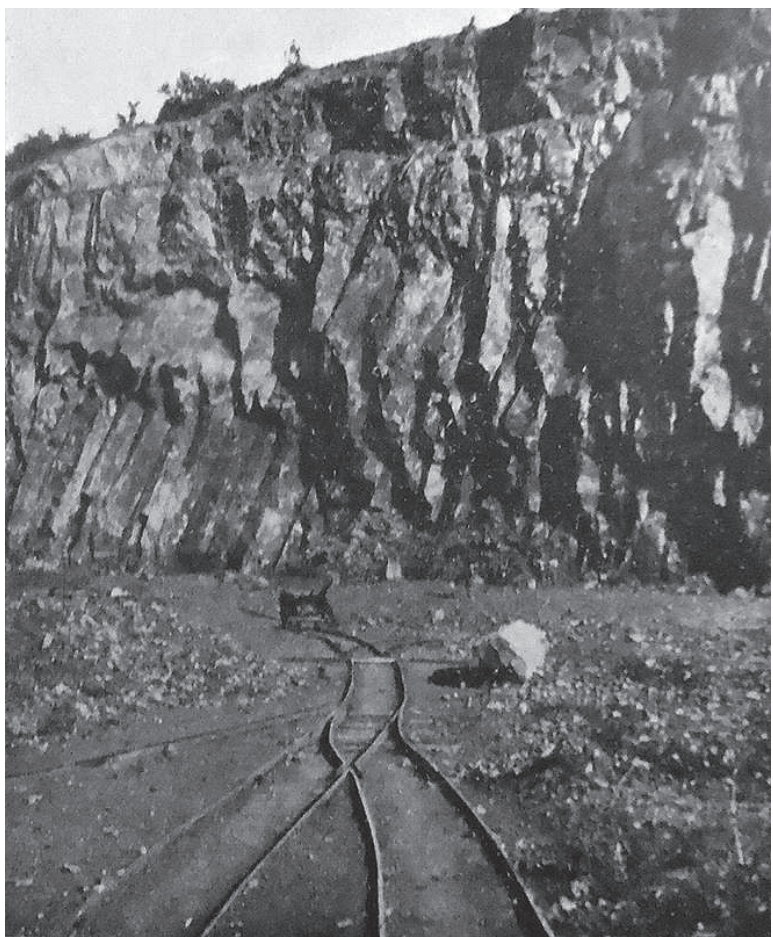
З цієї статті стає зрозуміло, що радванський кар'єр станом на 1912 рік працював уже деякий час, скільки точно – невідомо. У газетах початку століття справді згадували колишній кар'єр Молнара, каміння з якого, призначене для будівництва та мощення криниць, продавав уже новий власник Ліпот Мошкович. Скоріше за все, цей кар'єр почали розробляти десь у кінці XIX століття, позаяк на карті 1863 року його немає, на місці нинішнього озера ще видніються виноградники та сади урочища Дубинка (дивіться перше фото з сайту maps.arcam.com, де сучасна карта з обрисами озера накладена на карту 1863 року).

Інша газета, «Ungvári Közlöny», у тому ж 1912 році писала, що довгий час ніхто й не здогадувався про цінність видобутого в радванському кар'єрі каміння.

шліфованих гранітних виробів.

Очевидно, возити видобутий у Радванці граніт до міста для подрібнення та шліфування виявилось не дуже вдалою ідеєю. У 1918 році акціонерне товариство «Унгварська гранітна та будівельна промисловість» викупило виноградники біля діючого кар'єру в Радванці, плануючи звести на їхньому місці завод для подрібнення та шліфування граніту. Підприємство планувало сполучити колією з основною лінією залізниці, аби швидше доправляти покупцям видобутий оброблений граніт. А працювавштувати планували до 500 осіб (досягти цього власникам підприємства не вдалося, знаємо, що у дорадянські часи на кар'єрі та дробильному заводі працювали щонайбільше 300 осіб).

У чехословацькі часи це підприємство стало акціонерним товариством «Granit», яким певний час керував Емануель Райзман. На Першій промисловій виставці, яка проходила в Ужгороді 1927 року, стенд підприємства «Granit» прикрашала величезна гранітна каменюка, видобута з

Радванський кар'єр у міжвоєнний період

добували на відкритому кар'єрі у Родванці, а шліфували його, надаючи каменю красивий чорний колір, на заводі, який розташовувався десь на Фюзеші (нині це Православна набережна та прилегла до неї територія). Журналіст Олойош Пош пояснював, що завод відкрили в новому промисловому районі міста, де

крили у грудні 1911 року, надавши роботу 70-м працівникам і запланувавши працювати 20-х випускників місцевої школи для глухонімих дітей. Екскурсію для журналіста проводив один із власників заводу Вілмош Голас. Він провів журналіста через великі залізні ворота на територію і першим ділом показав велику машину на

Працівники кар'єру у радянські часи, фото – з сімейного архіву Крістіни Шванди

Лише згодом, коли його почали шліфувати для облаштування сходів, виявили, що під час цього процесу граніт набуває дуже красивого чорного кольору. Місцевий виробник надмогильних

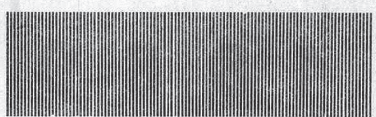
радванського кар'єру. Були там представлені також надмогильні пам'ятники та інші вироби з граніту.

Закінчення на наступній сторінці

UNGVÁRI KŐBÁNYA R. T.

Ungvár

Telefon: 25

Üzemtelep: Radvác

Telefon: 451

В кожного народу є творчі особистості без яких неможливо уявити його культуру. Народні артисти України Клара Балог та Михайло Сусліков – всесвітньо відомі митці, їхні імена вже давно вписані в історію українського хореографічного мистецтва, історію нашого краю. Вони зробили вагомий вклад у розвиток культури держави.

Творчий доробок ушавлених успішно доповнював і збагачував талановитий хореограф Закарпаття, балетмейстер-постановник Заслуженого академічного Закарпатського народного хору Михайло Сачко. Нині – художній керівник народного ансамблю танцю «Джерела» міського центру дозвілля будинку культури Ужгорода, зразкового дитячого ансамблю танцю «Джерельця Карпат» Закарпатського обласного Будинку культури профспілок.

Він автор багатьох хореографічних композицій, які базуються на народній культурі краю і отримали високу оцінку провідних майстрів танцю України, світу й ввійшли в золотий фонд хореографії не тільки нашого краю.

Талановитий педагог створив дитячий ансамбль, якому в Україні мало рівних і є взірцем для інших. Балетмейстер здобув широкого визнання як вдома так і за кордоном, а його досягнення на царині хореографії широко вражають і викликають захоплення.

Заслужений працівник культури України, хореограф Михайло Сачко добре відомий у мистецьких колах не тільки Закарпаття, а й України та закордону. Красномовно це засвідчує його творча біографія, сповнена досягненнями, вагомими творчими здобутками.

Був учасником Заслуженого ансамблю танцю України «Юність Закарпаття» (1971 – 2001). Від 1980 – керує дитячими танцювальними гуртками, а з 1982 веде підготовчу групу в ансамблі танцю «Юність Закарпаття». У 1986 році організував дитячий ансамбль народного танцю «Джерельця Карпат». У

1999 Михайлові Сачку присвоєно звання «Заслужений працівник культури України». На I Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії ім. П. Вірського отримав почесну відзнаку – медаль Павла Вірського (2003). Нагороджений грамотою президії Верховної Ради УРСР, удостоєний Почесної грамоти профспілок України (2002). Михайло Сачко нагороджений почесною відзнакою Міністерства культури і мистецтв України «за досягнення в розвитку культури і мистецтв» (м. Київ, 2005); почесною відзнакою Ужгородської міської ради «за вагомий внесок у розвиток танцювального мистецтва» (2007); почесною відзнакою «Медаль П. Вірського» (2007); почесним знаком Федерації профспілок України за досягнення в аматорському мистецтві» (2008). Михайло Сачко – лауреат обласної премії ім. братів Юрія-Августина та Євгена Шерегіїв у галузі театрального мистецтва за виставу «Судний час» Івана Козака у номінації «режисерсько-постановочна група» (2009). Нагороджений нагрудним знаком Міжнародної ради «Віжи-3000» (2011), лауреат обласної премії з хореографії ім. Клари Балог у номінації балетмейстер-постановник (2021).

На Міжнародному фестивалі «Наша земля – Україна», що проходив в Артеку (2003) ансамбль виборов перше місце, а на Всесвітньому фестивалі дитячої народної творчості «Золота ладья» (2001) в Сочі колектив завоював гран-прі.

Колектив «Джерельця Карпат» став володарем гран-прі Міжнародного фестивалю-конкурсу народної творчості «Слов'янських народів» (м.

Слов'янськ, Кубань, Росія) та відзнаки «Золоте яблуко» (м. Краснодар, 2007); лауреатом III ступеня II Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії України ім. П. Вірського (м. Київ, 2007); лауреатом XIII міжнародного фестивалю традиційного танцю «Сувенір» (м. Кардіца, Греція, 2008); дипломантом XII та XIII Міжнародного фестивалю дитячої та юнацької творчості «Наша земля – Україна»; дипломантом Міжнародного фестивалю хореографічного мистецтва «Барвінкове кружало» (м. Вінниця, 2010).

На IV Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії ім. Павла Вірського (2011) у Києві, у якому взяли участь понад 90 колективів – переможців обласних та регіональних турів, його колектив посів почесне третє місце, а у 2017 році на цьому ж фестивалі-конкурсі колектив отримав Головний приз «Глядацьких симпатій».

Ганна Табакович, директор обласного Будинку культури профспілок, характеризує колектив, пише: «Учасники ансамблю демонструють напрочуд досконалу техніку, дивовижну гнучкість та артистичну органіку. Підвищений емоційний тонус в їхніх концертах панує від першого й до останнього

МИХАЙЛОВІ САЧКУ – 65

номера. Кожен танець відлунує в душах глядачів і спомином, і бунтом, гордістю за маленьких артистів, і радісним відчуттям незнищенності під вічним небом народного мистецтва. Від цього люди стають благороднішими, а життя – більш гармонійним, повносилим, гуманним. Усі їхні виступи значно розширюють коло шанувальників та прихильників дитячого колективу. Шана до рідного танцю українському народові притаманна з прадавніх часів, і радує те, що шанує витвори рідного наша молодь».

Відомий науковець-фольклорист Іван Хланта так охарактеризував життя і творчість ювіляра: «Михайло Сачко належить до когорти чесних і працьовитих подвижників мистецької ниви краю. Він дбає про піднесення духовних і культурних надбань

української нації до рівня визначних цінностей у сучасному європейському та світовому контексті. Він переконаний, що саме в лоні культури відбувається формування національної еліти як ядра нації, без якої немислима українська національна перспектива».

Окремої уваги заслуговує творчий доробок Сачка – різьбяр. Різьбою по дереву він займається вже не перше десятиліття, отримавши фахову освіту. Його роботи мають яскраво виражений етнічний характер, відображають самобутню культуру наших країв.

23 серпня Михайлові Сачку виповнилося 65 років. Митець сповнений життєвих сил, творчих ідей, планів. Попереду – ще нескорені вершини.

Володимир Мишанич

Початок на попередній сторінці

Газети вже тоді писали: шкода, що таке чудове підприємство ледве тримається на плаву. Дійсно, в подальші роки кар'єр майже не працював, аж поки у 1928-му його не викупив празький підприємець Ян Требіцький. Він найняв 50 працівників і відновив видобуток каменю, трохи змінивши основний напрямок роботи.

Шліфування, яке робило кінцевий продукт дуже дорогим, себе не виправдало. Станом на 1933 рік, за повідомленням газети «Keleti Ujság», підприємство, яким керували Ян Требіцький та Імре Вольф, дробило радванський граніт на щебін для доріг.

Шліфуванням майже не займалися, каміння для цього продавали тому ж Емануелю Райзману для виробництва надмогильних пам'яників. До речі, майстерні Райзмана працювали на вулиці Митрака, 7 та 31, можливо, там же, де у 1912-му був шліфувальний завод братів Голасів. Щебнем же з радванського кар'єру у 1930-х роках активно ремонтували вулиці Ужгорода. Але сказати, що підприємство було дуже успішним, не можна, бо воно часто зупиняло роботу через відсут-

ність замовлень. Робітникам тоді зарплатню не платили, зате хоч не виселяли зі службових помешкань. Причиною такого важкого становища була світова

ЯК З'ЯВИВСЯ РАДВАНСЬКИЙ КАР'ЄР

позначили більшу частину щебню для будівництва доріг Підкарпатської

Цікавий випадок трапився на підприємстві у 1932 році. Тоді, однієї

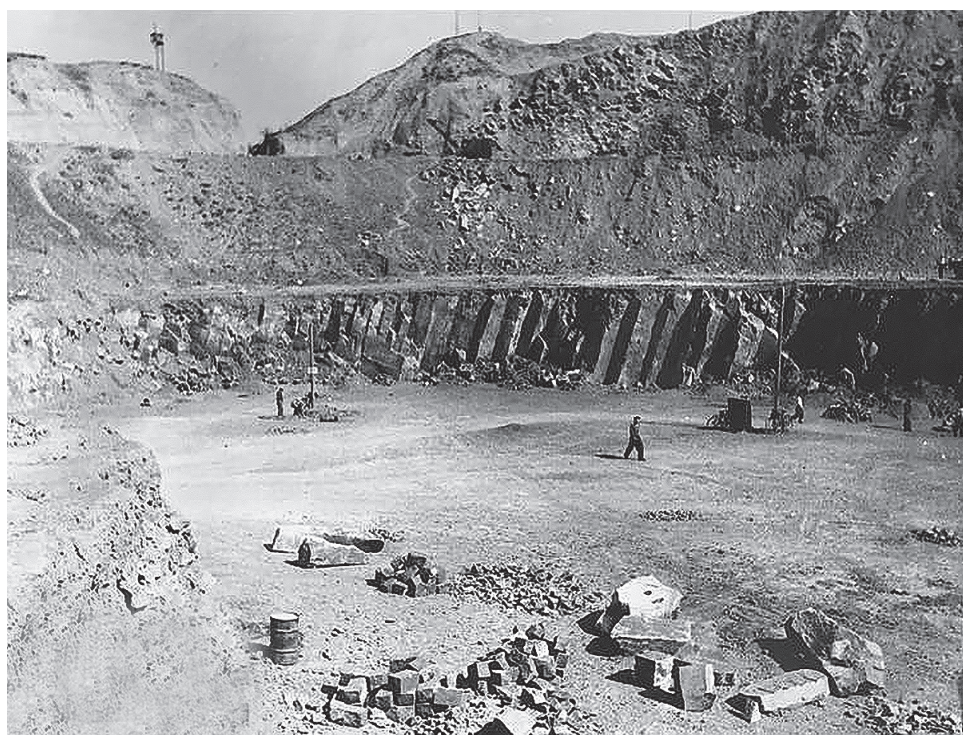
– викрали для того, аби використовувати його під час вибуху. Знайшли у них, шоправда, лише 3 кілограми вибухівки, щодо решти вони не зізнавалися. Ще 13 кілограмів динаміту знайшли аж через два роки у будинку жителя Кам'яниці. Він із дому втік і переховувався в лісі, піймати його поліцейські не могли, як не могли знайти і решту вибухівки.

Ну, і варто згадати про нещастя, які постійно траплялися на радванському кар'єрі. Працювати там було смертельно небезпечно – таке враження складається з великої кількості повідомлень у тодішніх газетах про смерті та каліцтва на виробництві. Чи не кожного року там траплялися завали, коні з бречками падали у провалля, переверталося на ґрунтових дорогах вантажні автомобілі та вози, комусь віддавлювало то руку, то ногу. До прикладу, у 1929 році робітникові Ференцу Мішаку вибухом відірвало ліву руку, він потім довго судився з підприємством, доводячи, що його примушували працювати з вибухівкою, хоча він не мав потрібної кваліфікації і не проходив навчання.

У 1942-му на кар'єрі під час вибухових робіт загинув батько 8-х дітей Янош Болаж. Того ж року там помер 14-літній підліток, котрого затисло між вагонетками, коли він пробрався з іншими дітьми на об'єкт погратися. У 1943-му 37-річний працівник Мігай Юрко з Горян намагався відділити каменюку, коли стався завал і на голову чоловікові посипалося каміння. Врятувати його не змогли, без годування в родині залишилося шестеро малих дітей. У лютому 1944 року величезний камінь упав на робітника Яноша Пюффера, котрий працював на видобутку каміння вже 25 років. Цей чоловік сам виховував 4-х дітей, які залишилися після його смерті сиротами.

Про те, як працював радванський кар'єр у радянські роки, ми вже свого часу писали. Сподіваємося, колись знайдуться і фотографії раніших років, які могли би проілюструвати, як колись, у дорадянські часи, там проводився видобуток каменю. Видобуток, який був розрахований на 500 років, але не протримався і 100.

"Про Захід" Тетяна ЛІТЕРАТИ

Кар'єр у 1970-х роках, фото – з сімейного архіву Крістини Шванди

криза і велика конкуренція. Основним конкурентом радванського граніту став граніт кам'яницький, який видобували у селі Кам'яниця на молодому кар'єрі, що належав державі. Саме звідти згодом

Русі. Виробництво щебню було основним напрямком радванського заводу біля кар'єру і в так звані «угорські часи» – тоді акціонерне товариство називалося «Унгварський кам'яний кар'єр».

ночі, зі складу біля радванського кар'єру викрали 47 кілограмів динаміту. Газети писали, що такою кількістю вибухівки можна підірвати все місто. Та виявилося, що динаміт злодії – троє жителів Невицького

Ужгородка Оксана Василян – одна з тих, до кого жінки звертаються, коли хочуть придбати оригінальну сукню або знайти неймовірне вбрання для фотосесії. Вона не вважає себе дизайнеркою, хоча це, мабуть, зі скромності, бо насправді саме дизайнеркою і є. Її сукні не раз демонстрували на різних модних показах, її вбрання й аксесуари ручної роботи купують для весіль, конкурсів, фотосесій, різноманітних цікавих проєктів. Саме Оксана Василян є тією невидимою фесю, котра щороку одягає ужгородські мініскульптури до свят і якихось заходів, причому робить це на ентузіазмі – просто тому, що це їй подобається.

– Оксано, в нашій рубриці «Стиль життя» ми традиційно розпитуємо цікавих співрозмовників, яким є їхній стиль життя. То що скажете про свій?

– Мені важко його якось конкретно описати. Мабуть, мій теперішній стиль життя полягає у свободі жити і працювати так, як мені хочеться. Бо надто довго я не могла собі цього дозволити.

– В одному з ваших інтерв'ю я почула, що ви багато років працювали бухгалтером і не були в захваті від цієї професії.

– Саме це я і маю на увазі. Я ніколи до цього часу не обирала сама, ким і як хочу працювати. Ми з батьками проживали в Душанбе, коли вони мені сказали, що після школи я буду навчатись у Києві, в технікумі готельного господарства. Я погодилася, але більше через те, що хотіла в Києві пожити. До України мене відправили, бо батько в мене родом із Полтави. Отже, закінчила я технікум, трохи попрацювала в ресторані, пізніше вступила на філологічний факультет університету, а після закінчення навчання повернулася до Душанбе і працювала там у школі вчителькою російської мови та літератури.

– То ви ще і вчителькою були?

– Так, але недовго, десь 5 років. Взагалі в таджицькій школі працювати добре, для тамтешніх дітей учитель – великий авторитет. Може, я би й далі там працювала, якби не розвал СРСР. На той час мої батьки вже жили в Ужгороді, тому ми з сім'єю теж вирішили приїхати сюди.

– А як батьки тут опинилися?

– Це дивна історія. В Душанбе у мого батька була висока посада, ми дуже гарно жили. І мої батьки щороку кудись їздили відпочивати. У 1980-му вони приїхали на Закарпаття, в гості до батькової сестри, – і так закохалися в Ужгород, що вирішили сюди переїхати. Тоді Ужгород був справді особливий: закритий, зелений, гарний. Батьки переселилися, хоча й знали, що тут доведеться все починати спочатку. Батько працював на заводі «Електродвигун», а потім, у 1991-му, вирішив створити власну фірму. Тоді й сказав, аби я йшла до нього працювати бухгалтером (бо російська мова у школах тут уже нікому не була потрібна). Це була робота, яку я ненавиділа. І відтоді собі пообіцяла, що ніколи

нічого не нав'язуватиму своїм дітям.

– І все ж бухгалтером ви працювали довго.

– Ой, дуже довго, більше ніж 20 років! Я звільнилася лише у 2016-му.

– Як відбувся цей перехід від бухгалтера до дизайнера одягу?

– Ще десь у 2012 році, мабуть, я почала цікавитися рукоділлям. Почалося все з виготовлення квітів та аксесуарів. Потім була колаборація з кількома російськими дизайнерками одягу. А коли вибухнула мода на українське, на цій патріотичній хвилі я почала працювати над створенням аксесуарів та суконь в етнічному стилі. Не народних, бо народні костюми – в музеях, а таких – повсякденних, які можна одягати на свята і просто на прогулянки. Сукні в мене теж з'явилися якось випадково, бо часто мої аксесуари не було до чого надіти. Тому я якось пішла навпаки – почала створювати сукні під аксесуари.

В якийсь момент це хобі почало переростати у щось більше. Був період, коли основна робота вже почала заважати моєму захопленню, а захоплення – роботі. Тому, коли моя фірма призупинила діяльність, а потім повністю закрилася, я сприйняла це за знак – і вирішила, що більше не повернуся до бухгалтерії.

– Пам'ятаєте перший показ створе-

них вами костюмів?

– Так, це був показ, організований спільно зі школою моделей «A*Star» у 2015 році. Потім ми з

командою керівниці школи Анни Феєр працювали ще не раз, зокрема на показах «Ukrainian Fashion Bazaar».

– Вас легко вмотивувати на участь у якомусь заході?

– Дуже легко. Я – людина зі серії: «А давай...». Тобто мені досить сказати: «Оксано, а давай зробимо "таке і таке"...» – і я вже ночами не буду спати, думаючи, як би це зробити. Так було з дуже багатьма проєктами, в яких брала участь. Я взагалі стараюся багато їздити Україною, показувати свої роботи. Навіть якщо заходи, на котрі мене запрошують, стають провальними, на них можна зустріти однодумців,

СТИЛЬ ЖИТТЯ ОКСАНИ ВАСИЛЯН: «Я – ЛЮДИНА ЗІ СЕРІЇ: "А ДАВАЙ..."»

з якими вдається гарно попрацювати на наступному заході. Таке неодноразово вже бувало.

– Знаю, що ви і в Італії побували зі своєю колекцією.

– Так, у 2019 році я їздила з українською командою на фестиваль «Aics Danze Culture Internazionali – World Folk Vision Italia», але участі в показах не брала – лише представляла свої вироби на виставці. Якщо вдається, дуже хотіла би поїхати і цього року.

– А розкажіть про найуспішнішу вашу роботу.

– Мабуть, це одяг, створений спеціально для проєктів «Роксолана» і «Спадщина». Це були грантові проєкти, які я втілювала у співпраці з модельною школою «A*Star». Для них були створені повноцінні колекції, дорогі і дуже красиві. Такі творчі проєкти мені дуже подобаються.

– Усі ці проєкти ви втілюєте під своїм прізвищем чи під маркою «O-Vas»?

– «O-Vas» – це скорочення від «Оксана Василян». Потім уже народився слоган «З любов'ю для вас і про вас» (російською – «для вас і O-Vas»), у якому я це обіграю. Це мені більше

подобається, ніж просто моє прізвище. Тож на показах я використовую і своє прізвище, і логотип «O-Vas».

– Як би ви описали те, що робите?

– Дизайнер – це, мабуть, дуже серйозне слово для мене. Мені важко сказати, хто я. Тепер я працюю в майстерні більше як швачка, бо в майстерні ми прив'язані до вартості оренди, тобто маємо спершу на неї заробити, а вже потім переходити до творчості. Тому в майстерні я працюю, а вдома – творю.

Ужгород мені дуже подобається, це чудове місто, незважаючи на ті маленькі внутрішні проблеми, які ми маємо. Мені комфортно тут жити, але разом з тим і тісно, бо в маленькому місті, звісно, нема великого попиту на мої вироби. Доводиться працювати з клієнтами онлайн, а це теж не дуже зручно, адже шити на людину, яку ти не бачиш і не обміряла власноруч, – певний ризик.

– В одному інтерв'ю ви сказали, що етника виходить потроху з моди. Якщо це станеться, – в якому стилі ви працюватимете?

– Мені дуже подобається працювати над одягом в українському стилі, хоч я відчуваю, що вже потроху себе вичерпую. І мода справді трохи згасає. Тому я поступово пере-

ключаюся на стиль бохо. Останнім часом маю доволі багато замовлень на сукні в цьому цікавому стилі, бо знайти їх у магазинах майже неможливо. Мої замовниці – найчастіше жительки інших регіонів, жінки старшого віку, з нестандартною фігурою.

– Оксано, але ви в нас є дизайнеркою одягу не лише для людей, а й для мініскульптур. Щороку одягаєте їх до свят у тематичний одяг! Робите це тихо, без реклами, знову-таки – на власному ентузіазмі. Чому?

– Ідея ця належала ужгородці Надії Попадюк – саме вона запропонувала мені вперше одягнути мініскульптури. Це було свято Миколая. За ніч я зробила костюмчики, ми їх надягли на скульптурки, пофотографували і залишили. Звісно, довго ті костюмчики не пробули – їх швидко розікрали. Потім я попросила свою колегу, майстриню Ірину Лукашенко, щоб вона мені допомагала. Разом ми робили цілі колекції для скульптурок: до цвітіння сакури, до Параду наречених тощо. Багато хто нам казав, що це дуже мило, – тому ми робили це і далі. Минулого року надягли на наш мініскульптури захисні маски, а цьогоріч на Різдво вбрали їх у плащі, бо надворі зовсім не зимовому дощило.

– Я сподіваюся, ви продовжите традицію, бо це справді дуже мило.

– Так, але це досить важко, все тримається на нашому з Іриною ентузіазмі.

– Невже всі костюми, в які ви одягали мініскульптури, пізніше крали?

– Можна сказати – моментально! Здається, найдовше одного разу тримався одяг Свободки – два дні, якщо не помиляюся.

Потім теж зник.

– А вас не ображає, що мало хто знає, що це робите саме ви?

– Я – людина не настільки амбіційна, щоб через це переживати. Тому що я отримую задоволення від процесу, а не від похвали.

– Тепер літо, пора фотосесій, конкурсів, різноманітних заходів. Що новенького напланували?

– У серпні я братиму участь – точніше, мої сукні в українському стилі – у зйомці в Києві. Є ще інші задумки, але боюся наврочити – тому всього поки що розповідати не буду.

Тетяна ЛІТЕРАТІ
"Про Захід"

ОГОЛОШУЄТЬСЯ КОНКУРС з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування
Організатор – Виконавчий комітет Ужгородської міської ради
ОБ'ЄКТИ КОНКУРСУ ТА ЇХ ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ:

Номер об'єкта	Номер маршруту	Назва маршруту	Протяжність маршруту, км прямий/зворотній напрямком	Кількість автобусів для виконання перевезень	Пасажиро-місткість автобусів	Час роботи на маршруті		Інтервал, хв	Періодичність виконання перевезень	Категорія, клас, екологічний стандарт
						Початок роботи	Кінець роботи			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	11	«вул. Володимирська – Залізничний вокзал» (через вул. Загорську, пл. Корятовича) (прямий напрямком: вул. Володимирська, вул. Миколи Бобяка, вул. Загорська, пл. Віталія Постолакі, вул. Собранецька, вул. Підгірна, пл. Корятовича, вул. Дмитра Вакарова, вул. Підгірна, вул. Другетів, вул. Івана Айвазовського, вул. Івана Панькевича, вул. Електрозаводська, вул. Шумна, вул. Івана Анкудінова, вул. Станційна, пл. Георгія Кірпи; зворотній напрямком: пл. Георгія Кірпи, вул. Станційна, вул. Івана Анкудінова, вул. Шумна, вул. Електрозаводська, вул. Івана Панькевича, вул. Івана Айвазовського, вул. Другетів, вул. Підгірна, пл. Корятовича, вул. Дмитра Вакарова, вул. Підгірна, вул. Собранецька, пл. Віталія Постолакі, вул. Загорська, вул. Миколи Бобяка, вул. Володимирська)	10.3/9.9	6	від 30	06.45	22.00	10-30	понеділок-п'ятниця	МЗ, I, II, не нижче Євро-2
3	38	«вул. В'ячеслава Чорновола – УжНУ» (через вул. Олександра Можайського, пл. Шандора Петефі, вул. Івана Франка) (прямий напрямком: вул. Капушанська, вул. Тиводара Легоцького, вул. Олександра Можайського, вул. Минайська, вул. Швабська, пл. Шандора Петефі, вул. Льва Толстого, пл. Богдана Хмельницького, пл. Дружби Народів, вул. Митна, вул. Івана Франка, вул. Яна Гуса, пл. Князя Лабора, вул. Закарпатська, вул. Собранецька, вул. Олександра Грибосдова, вул. Університетська; зворотній напрямком: вул. Університетська, вул. Олександра Грибосдова, вул. Собранецька, пл. Віталія Постолакі, вул. Загорська, вул. Івана Франка, вул. Митна, пл. Дружби Народів, вул. Льва Толстого, вул. Шандора Петефі, вул. Льва Толстого, пл. Богдана Хмельницького, проспект Свободи, вул. Минайська, вул. Олександра Можайського, вул. Тиводара Легоцького, вул. Капушанська)	10.3/11.9	3	від 80	06.30	22.30	40-60	щоденно	МЗ, I, II, не нижче Євро-2
4	156	„вул. В'ячеслава Чорновола – міський цвинтар «Барвінок» (прямий напрямком: вул. Капушанська, вул. Тиводара Легоцького, вул. Марії Заньковецької, вул. Михайла Грушевського, вул. Минайська, просп. Свободи, вул. Станційна, вул. Івана Анкудінова, вул. Юрія Гагаріна, вул. Олександра Блеста, мкр-н «Дравці» (коло), міський цвинтар «Барвінок»; зворотній напрямком: міський цвинтар «Барвінок», мкр-н «Дравці», вул. Олександра Блеста, вул. Юрія Гагаріна, вул. Івана Анкудінова, вул. Станційна, просп. Свободи, вул. Минайська, вул. Михайла Грушевського, вул. Марії Заньковецької, вул. Тиводара Легоцького, вул. Капушанська)	12.5/13.0	1	від 30	08.00	18.00	120	щоденно	МЗ, I, II, не нижче Євро-2
	158	«пл. Корятовича – міський цвинтар «Барвінок» (прямий напрямком: пл. Корятовича, вул. Підгірна, вул. Собранецька, вул. Митна, пл. Дружби Народів, пл. Богдана Хмельницького, вул. Льва Толстого, пл. Шандора Петефі, вул. Мукачівська, вул. Івана Анкудінова, вул. Юрія Гагаріна, вул. Олександра Блеста, мкр-н «Дравці» (коло), міський цвинтар «Барвінок»; зворотній напрямком: міський цвинтар «Барвінок», мкр-н «Дравці», вул. Олександра Блеста, вул. Юрія Гагаріна, вул. Руська, вул. Олександра Митрака, пл. Шандора Петефі, вул. Льва Толстого, пл. Богдана Хмельницького, пл. Дружби Народів, вул. Володимира Гошовського, вул. Олександра Довженка, пл. Поштова, пл. Корятовича)	11.2/11.5	1	від 30	07.05	17.45	70-120	щоденно	МЗ, I, II, не нижче Євро-2

Перевізник забезпечує на об'єкті конкурсу, який включає міський автобусний маршрут, використання транспортних засобів, пристосованих для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, в кількості не менше 40 відсотків загальної кількості автобусів і не менше одного автобуса.

Транспортні засоби, пристосовані для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, повинні бути пристосовані для користування інвалідами з вадами зору, слуху та з ураженнями опорно-рухового апарату, а також передбачати можливість встановлення зовнішніх звукових інформаторів номера і кінцевих зупинок маршруту, текстових та звукових систем у салоні для оголошення зупинок.

До заяви на участь у конкурсі з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування додаються відомості про автобуси, які будуть використовуватися на маршруті, разом із копіями сертифікатів відповідності та екологічності.

Копії сертифікатів відповідності та екологічності автобусів подаються із додатками, в яких зазначені основні показники та візуальна інформація, що характеризує транспортний засіб, на який видано сертифікат або транспортний засіб, що підпадає під сферу дії сертифікату, виданого на партію (серію) автобусів з такими характеристиками.

На транспортних засобах, що працюватимуть на маршруті загального користування, встановлюється GPS-система. Переможець конкурсу зобов'язаний укласти договір з підприємством, яке визначене організатором перевезень на конкурсних засадах для виконання функцій з організації та управління рухом автобусів і підготовки інформації про роботу перевізників. До участі в конкурсі не допускаються автомобільні перевізники, які передбачають використовувати на маршрутах автобуси, переобладнані з вантажних транспортних засобів.

Оголошення про проведення конкурсу оприлюднюється через друковані засоби масової інформації та офіційний сайт міської ради на підставі відповідного рішення виконавчого комітету.

Пільгові перевезення пасажирів, які відповідно до законодавства користуються такими правами, повинен забезпечувати перевізник, який здійснює перевезення пасажирів на маршруті.

Плата за участь у конкурсі вноситься перевізником-претендентом на рахунок виконкому міської ради у розмірі, встановленому рішенням виконавчого комітету Ужгородської міської ради «Про встановлення плати за участь у конкурсі».

У разі запровадження АСОП перевізник забезпечує використання технічних засобів та/або приладів, за допомогою яких пасажиру надається можливість валідації електронного квитка для отримання права на проїзд у громадському транспорті.

Одержання необхідної інформації про об'єкт конкурсу, місце та дата одержання бланків для участі у конкурсі:

виконавчий комітет Ужгородської міської ради, відділ транспорту за адресою: м. Ужгород, площа Поштова, буд. 3, другий поверх, каб. 207 тел. 61-62-85 у понеділок – четвер: з 08.00 год. до 12.00 год. та з 12.30 год. до 17.00 год., у п'ятницю: з 08.00 год. до 14.00 год.

Для участі у конкурсі автомобільний перевізник подає на кожний об'єкт конкурсу окремо заяву та документи визначені Порядком. Документи для участі в конкурсі у закритому конверті з позначкою № 1 та конверт з позначкою № 2 (який містить заяву), опускаються в скриньку з позначенням «Для документів на конкурс» до 10 вересня 2021 року включно за адресою: м. Ужгород, площа Поштова, буд. 3, другий поверх, каб. 207, тел. 61-62-85 у понеділок – четвер: з 08.00 год. до 12.00 год. та з 12.30 год. до 17.00 год., у п'ятницю: з 08.00 год. до 14.00 год. На конвертах № 1 та № 2 необхідно відмітити дату конкурсу, на участь у якому подаються документи, та назву перевізника-претендента.

Засідання конкурсного комітету буде проведено 28 вересня 2021 року за адресою: 88000, м. Ужгород, площа Поштова, буд. 3, виконавчий комітет Ужгородської міської ради, перший поверх, каб. 105. Початок засідання о 10.00 год.

Розмір плати за участь у конкурсі за один об'єкт конкурсу, яким є окремий міський автобусний маршрут загального користування становить 218,50 гривень. Плату за участь у конкурсі переказати за реквізитами: Виконавчий комітет Ужгородської міської ради, Код ЄДПРПОУ 04053699, р/р UA 958201720314271022201053290, ДКС України м. Київ.

В документі, що підтверджує внесення плати за участь у конкурсі зазначити дату проведення конкурсу. Всі особи, які представляють інтереси перевізника-претендента на конкурс (окрім керівника) повинні мати з собою довіреність, надану перевізником-претендентом.

Умови конкурсу з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування (далі – Умови) розроблено відповідно до Закону України «Про автомобільний транспорт», постанов Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування” від 03 грудня 2008 року № 1081, „Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту” від 18 лютого 1997 року № 176, наказу Міністерства транспорту та зв'язку України „Про затвердження Порядку визначення класу комфортності автобусів, сфери їхнього використання за видами сполучень та режимами руху” від 12 квітня 2007 року № 285, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 травня 2007 року за № 499/13766, наказу Міністерства інфраструктури України „Про затвердження Порядку організації перевезення пасажирів та багажу автомобільним транспортом” від 15 липня 2013 року № 480, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 липня 2013 року за № 1282/23814, Правил користування міським пасажирським транспортом у м. Ужгород, затвердженими рішенням виконкому Ужгородської міської ради 12.09.2019 № 270. Ці умови затверджені рішеннями виконавчого комітету Ужгородської міської ради 11.07.2019 № 234, 25.03.2020 № 158, 09.09.2020 № 324, 25.08.2021 № 374 та визначають умови перевезення пасажирів, які зобов'язаний забезпечити автомобільний перевізник-претендент.

Метою визначення автомобільного перевізника на конкурсних засадах є реалізація основних напрямків розвитку галузі автомобільного транспорту, створення безпечних умов для перевезення пасажирів автомо-

більним транспортом, покращення якості пасажирських перевезень, створення конкурентного середовища, забезпечення оновлення рухомого складу, підвищення рівня безпеки перевезень пасажирів, забезпечення виконання соціально значущих перевезень.

Організатором проведення конкурсу з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування є виконавчий комітет Ужгородської міської ради (далі – організатор).

Об'єктами конкурсу є окремі міські автобусні маршрути загального користування, визначені відповідно до маршрутної мережі, затвердженої рішенням виконавчого комітету 19.12.2012 № 475 „Про маршрутну мережу автобусних маршрутів” (зі змінами).

Перевезення пасажирів здійснюється у звичайному режимі руху.

Визначена організатором обґрунтована структура парку автобусів, що використовуватимуться на маршруті загального користування, за показниками пасажиро-місткості, класом, технічними та екологічними показниками зазначається у формі таблиці «Об'єкти конкурсу та їх основні характеристики». Загальна пасажиро-місткість автобусів, які пропонуються для виконання перевезень, повинна бути не менше 30 місць. Пасажиро-місткість автотранспортних засобів, які пропонуються для резерву, повинна бути не менше 22 місць.

Кількість резервних транспортних засобів повинна становити не менше 10 відсотків від загальної кількості автобусів і не менше одного автобуса на маршруті.

Перевезення пасажирів на маршрутах повинно здійснюватися згідно з державними соціальними нормативами у сфері транспортного обслуговування.

ПОНЕДІЛОК, 30 СЕРПНЯ

"1+1"

9.25, 10.20 "Життя відомих людей 2021"
11.15, 12.20, 14.15 "Твій день"
14.45 "Одруження наосліп"
17.10 Т/с "Величне століття. Роксолана"
20.43 "Преспорт"
20.45, 21.45 Комедія "Моя улюблена Страшко"
22.40 Комедія "Рідня"
0.45 Драма "Пульс"
2.25 Жахи "Дзвінок"
4.10 Жахи "Дзвінок 2"
5.50 "Життя відомих людей"

Інтер

3.30, 10.05, 18.00, 19.00 "Стосується кожного"
4.55, 5.00 "Телемагазин"
5.25, 0.55 "Слідство вели... з Леонідом Каневським"
7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.40 Новини
7.10, 8.10, 9.15 "Ранок з Інтером"
12.25 Х/ф "Укол парасолькою"
14.10 Х/ф "Втеча"
16.05 "Жди мене. Україна"
20.00 "Подорожці"
21.00 Х/ф "Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона"
2.30 Х/ф "Екіпаж машини бойової"

ICTV

5.05 Громадянська оборона
5.55 Факти тижня
8.45 Факти. Ранок
9.15, 19.25 Надзвичайні новини з Костянтином Стогнієм
10.05 "На трьох"
11.20, 13.15 Х/ф "Вбивство у Східному експресі"
12.45, 15.45 Факти. День
14.10, 16.10 Т/с "Розтин покаже-2"
18.45, 21.10 Факти. Вечір
20.25 Прихована небезпека Прем'єра
21.30 Т/с "Дільничний з ДВРЗ"
23.30 Х/ф "Судний день"
1.55 Прихована небезпека
2.40 Я зняв!

СТБ

3.00 "Найкраще на ТБ"
5.15 Т/с "Коли ми вдома. Нова історія"
6.05 Х/ф "Знахар"
8.55 Т/с "Мама"
13.10, 14.50 Т/с "Сліпа"
14.30, 17.30, 22.00 "Вікна-Новини"
15.40, 18.05 Т/с "Слід"
19.05 "Супербабуся"
20.15, 22.50 Т/с "Полонена"
23.00 Т/с "Все не випадково"
1.05 Т/с "Мертвий, живий, небезпечний"

Новий

6.00, 7.35 "Kids time"
6.05 М/с "Том і Джеррі"
7.40 "Орел і решка"
9.50 Т/с "Надприродне"
12.45 Х/ф "Конго"
14.55 Х/ф "Сьомий син"
16.55 "Хто зверху?"
21.00 Х/ф "Шість днів, сім ночей"
23.00 Х/ф "Подружки нареченої"
1.45 "Вар"яти"
2.50 "Служба розшуку дітей"
3.00 "Зона ночі"
4.55 "Абзац!"

ТЕТ

6.00 ТЕТ Мультиранок
9.00 Х/ф "Безунчик"
10.45 Х/ф "Сторожова застава"
12.45 4 весілля
14.00, 17.00 Богіня шопінгу. Битва блондинок
15.00, 2.15 Зірки, чутки та галівуд
16.00, 3.55 Панянка-селянка
18.00 СуперЖінка
19.00, 20.00, 22.30 Одного разу під Полтавою
19.30, 23.30, 1.00, 1.45 Країна У 2.
22.00, 23.00 Танька і Володька
0.00 Ігри Приколів
3.05 Вечірка
5.50 Корисні підказки

"Україна"

6.30, 7.10, 8.15 Ранок з Україною
7.00, 8.00, 15.00, 19.00, 23.00 Сьогодні
9.00 Зірковий шлях. Новий сезон
10.30 Т/с "Виходьте без дзвінка"
13.30, 15.30, 2.00 Історія одного злочину
16.00 Т/с "Хід прокурора"
18.00 Т/с "Люся. Інтерн"
20.10 "Говорить Україна"
21.00, 23.10 Т/с "Клятва лікаря"
0.10 Велика деолігархізація
3.30 Реальна містика

К-1

8.25 "Ух ти show"
9.00 "Орел і Решка. Шопінг"
10.00, 18.10 "Орел і Решка. Морський сезон"
11.00, 20.00 "Орел і Решка. Івлєєва VS Бєдняков"
13.00 Х/ф "Чоловік нарощав"
14.50 Т/с "Бeverлі-Хіллс, 90210"
22.00, 1.15 Т/с "Доктор Хаус"
23.45 Х/ф "Американська незаймана"
2.50 "Нічне життя"

ВІВТОРОК, 31 СЕРПНЯ

"1+1"

6.30, 7.10, 8.10, 9.10 "Сніданок з 1+1"
7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 14.00, 16.45, 19.30 ТСН
9.25, 10.20 "Життя відомих людей 2021"
11.15, 12.20, 14.15 "Твій день"
14.45 "Одруження наосліп"
17.10 Т/с "Величне століття. Роксолана"
20.43 "Преспорт"
20.45, 21.45 Комедія "Моя улюблена Страшко"
22.45 Комедія "Рідня"
0.55 Детектив "Ім'я рози"
5.35 "Життя відомих людей"

Інтер

5.30, 0.00 "Слідство вели... з Леонідом Каневським"
7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.40 Новини
7.10, 8.10, 9.20 "Ранок з Інтером"
10.00 "Корисна програма"
12.25 Т/с "Детектив Ренуар"
14.40, 15.35 "Вешдок"
16.30 "Вешдок. Особий випадок"
18.00, 19.00, 3.15 "Стосується кожного"
20.00 "Подорожці"
21.00 Х/ф "Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона. Собака Баскервилів"
1.45 Х/ф "Інспектор карного розшуку"
4.55 "Телемагазин"

ICTV

4.10 Скарб нації
4.20 Еврика!
4.30 Факти
4.50, 20.25, 2.10 Громадянська оборона
6.30 Ранок у великому місті
8.45 Факти. Ранок
9.15, 19.25 Надзвичайні новини з Костянтином Стогнієм
10.05 "На трьох"
11.25, 13.15 Х/ф "Сингулярність"
12.45, 15.45 Факти. День
13.55, 16.10 Т/с "Пес"
16.50, 21.30 Т/с "Дільничний з ДВРЗ"
18.45, 21.05 Факти. Вечір
23.40 Х/ф "Оселя зла"

СТБ

4.25, 14.30, 17.30, 22.00 "Вікна-Новини"
5.15 Т/с "Коли ми вдома"
5.40 Т/с "Комісар Рекс"
9.45 "МастерШеф"
13.05, 14.50 Т/с "Сліпа"
15.40, 18.05 Т/с "Слід"
19.05 "Супербабуся"
20.15, 22.50 Т/с "Полонена"
23.00 Т/с "Все не випадково"
1.05 Т/с "Мертвий, живий, небезпечний"

Новий

6.00, 7.40 "Kids time"
6.05 М/с "Том і Джеррі"
7.45 "Орел і решка"
9.50 Т/с "Надприродне"
12.45 "Кохання на виживання"
15.00 Х/ф "Моя суперколишня"
17.00 "Хто зверху?"
21.00 Х/ф "Міс Конгеніальність"
23.30 Х/ф "Крок вперед: Все або нічого"
1.45 "Вар"яти"
3.00 "Зона ночі"
4.55 "Абзац!"

ТЕТ

6.00 ТЕТ Мультиранок
9.00 Х/ф "Макс"
10.45 Х/ф "Фантастична четвірка"
12.45 4 весілля
14.00, 17.00 Богіня шопінгу. Битва блондинок
15.00, 2.15 Зірки, чутки та галівуд
16.00, 3.55 Панянка-селянка
18.00 СуперЖінка
19.00, 20.00, 22.30 Одного разу під Полтавою
19.30, 23.30, 1.00, 1.45 Країна У 2.
22.00, 23.00 Танька і Володька
0.00 Ігри Приколів
3.05 Вечірка

"Україна"

6.30, 7.10, 8.15 Ранок з Україною
7.00, 8.00, 15.00, 19.00, 23.00 Сьогодні
9.00 Зірковий шлях. Новий сезон
10.30, 18.00 Т/с "Люся. Інтерн"
11.30 Т/с "Виходьте без дзвінка"
14.30, 15.30 Історія одного злочину
16.00 Т/с "Хід прокурора"
20.10 "Говорить Україна"
21.00 Т/с "Клятва лікаря"
23.10, 2.00 Т/с "Вікно життя"
1.30 Телемагазин
2.45 Гучна справа
3.30 Реальна містика

К-1

6.30 "TOP SHOP"
8.00 М/с "Юху та його друзі"
8.25 "Ух ти show"
9.00 "Орел і Решка. Шопінг"
10.00, 13.00, 18.10 "Орел і Решка. Морський сезон"
11.00, 20.00 "Орел і Решка. Івлєєва VS Бєдняков"
14.50 Т/с "Бeverлі-Хіллс, 90210"
22.00 Т/с "Доктор Хаус"
1.30 Т/с "Хейвен"
3.00 "Нічне життя"

ПЕРЕХІДНИЙ ВІК У ХЛОПЧИКІВ І ДІВЧАТОК:

Перехідний вік – річ індивідуальна, але він однаково складний як для дівчаток, так і для хлопчиків.

Перехідний вік у дівчаток і хлопчиків – важливий, а водночас – важкий період і для самих дітей, і для їхніх батьків. Слухняні діти у віці 12 – 14 років раптом стають грубими, іноді невихованими, закритими, занадто збудженими або навпаки – апатичними. Причина цьому – перехідний вік, який лякає більшість батьків.

ЩО ТАКЕ ПІДЛІТКОВИЙ ВІК

Підлітковий вік – це нормативна криза у розвитку особистості, під час якої з'являються шалені навантаження на організм дітей.

Підлітки змінюються не тільки фізіологічно, й психологічно. Хлопці та дівчата проявляють більше зацікавленості у стосунках між собою, адже їхнє тіло змінюється для виконання репродуктивних завдань. На тлі гормональних зсувів, а також нестабільного дозрівання психіки,

підлітки можуть ставати агресивнішими чи навпаки сором'язливішими, в їхньому життєвому світі з'являється екзистенційна проблематика. Насамперед, теми смерті й самотності. З такими непростими темами вони справляються по-різному, – кажуть спеціалісти.

Крім того, це період максималізму. Підлітки усе переживають яскраво та

глибоко: якщо це хвилювання – то до депресії, якщо кохання – то до найбільшої прихильності тощо. Крім того, дівчата і хлопці стають критичніше ставитися до навколишніх та до самих себе.

Це проявляється у тому, що вони можуть заперечувати обмеження та правила. Підлітки тестують свої здатності, випробовують себе на міцність, придатність

для світу дорослих (досить часті спроби вживати алкоголь, палити, вживати наркотичні засоби). Хтось занурюється у віртуальні світи книг чи ігор, аутизується, щоб не пережити страх виключення з групи. Або навпаки підлітки гуртуються. Часто в таких групах виникають критерії, за якими вони оцінюють своїх та не-своїх, вимірюють рівень "крутості". Звідси, наприклад, тенденції до булінгу. Оцінювання з боку референтних груп взагалі набуває великого значення для підлітків, адже формується ідентичність і постійне коригування образу "Я", – стверджують фахівці.

ПЕРЕХІДНИЙ ВІК У ДІВЧАТОК

Перехідний вік у дівчаток починається у 10 – 12, 12 – 14 років і триває близько п'яти-шести. Загалом, це індивідуально і залежить від конституції дівчинки, фізичного та психологічного розвитку.

Один з перших етапів перехідного віку починається із фізіологічних змін: тіло поступово набуває жіночних рис – починають з'являтися груди, а стегна стають більш округлими. У дівчаток починається менструація – цей етап багато з них переживають дуже емоційно. Таким чином важливо, аби мама про це поговорила з донькою заздалегідь.

СЕРЕДА, 1 ВЕРЕСНЯ

"1+1"

9.25, 10.20 "Життя відомих людей 2021"
11.15, 12.20, 14.05 "Твій день"
14.45 "Одруження наосліп", Серія
17.10 Т/с "Величне століття. Роксолана"
20.43 "Преспорт"
20.45, 21.45 Комедія "Моя улюблена Страшко"
22.40 Комедія "Рідня"
0.55 Детектив "Ім'я рози"
5.30 "Життя відомих людей"

Інтер

5.25, 23.55 "Слідство вели... з Леонідом Каневським"
7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.40 Новини
7.10, 8.10, 9.20 "Ранок з Інтером"
10.00 "Корисна програма"
12.25 Т/с "Детектив Ренуар"
14.40, 15.35 "Вещдок"
16.25 "Вещдок. Особий випадок"
18.00, 19.00, 3.30 "Стосується кожного"
20.00 "Подорожі"
21.00 Х/ф "Пригоди Шерлока Холмса та доктора Ватсона. Скарби Агри"
1.45 Х/ф "Взяти живим"
5.00 "Телемагазин"

ICTV

4.25 Служба розшуку дітей
4.30 Факти
4.50 Громадянська оборона
6.30 Ранок у великому місті
8.45 Факти. Ранок
9.15, 19.25 Надзвичайні новини з Костянтином Стогнієм
10.05 "На трьох"
11.25, 13.15 Х/ф "Шоу починається"
12.45, 15.45 Факти. День
13.55, 16.15 Т/с "Пес"
16.50, 21.30 Т/с "Дільничний з ДВРЗ"
18.45, 21.05 Факти. Вечір
20.20, 1.40 Секретний фронт
23.35 Х/ф "Оселя зла-2: Апокаліпсис"
2.30 Я зняв!

СТБ

4.25, 14.30, 17.30, 22.00 "Вікна-Новини"
5.15 Т/с "Коли ми вдома"
6.00 Т/с "Комісар Рекс"
10.00 "МастерШеф"
13.05, 14.50 Т/с "Сліпа"
15.40, 18.05 Т/с "Слід"
19.05 "Супербабуся"
20.15, 22.50 Т/с "Полонена"
23.00 Т/с "Все не випадково"
1.00 Т/с "Мертвий, живий, небезпечний"

Новий

6.00, 7.15 "Kids time"
6.05 М/с "Том і Джеррі"
7.20 "Орел і решка"
9.20 Т/с "Надприродне"
12.15 "Кохання на виживання"
14.25 Х/ф "Чого хочуть жінки"
17.00 "Хто зверху?"
21.10 Х/ф "Міс Конгеніальність 2: Озброєна і легендарна"
23.40 Х/ф "Поки ти спав"
1.45 "Вар'яти"
2.35 "Служба розшуку дітей"
2.40 "Зона ночі"
4.55 "Абзац!"

ТЕТ

6.00 ТЕТ Мультиранок
9.00 Х/ф "Макс 2: Герой Білого Дому"
10.45 Х/ф "Фантастична четвірка 2: Вторгнення Срібного Серфера"
12.45 4 весілля
14.00, 17.00 Богія шопінгу. Битва блондинок
15.00, 2.15 Зірки, чутки та галлівуд
16.00, 3.55 Панянка-селянка
18.00 СуперЖінка
19.00, 20.00, 22.30 Одного разу під Полтавою
19.30, 23.30, 1.00, 1.45 Країна У 2.
22.00, 23.00 Танька і Володька
0.00 Ігри Приколів
3.05 Вечірка

"Україна"

7.00, 8.00, 15.00, 19.00, 23.00 Сьогодні
9.00 Зірковий шлях. Новий сезон
10.30 Т/с "Люся. Інтерн"
11.30 Т/с "Виходьте без дзвінка"
14.30, 15.30 Історія одного злочину
16.50 Футбол. Відбір до ЧС- 2022 г. Казахстан-Україна
20.10 "Говорить Україна"
21.00 Т/с "Клятва лікаря"
23.10, 2.00 Т/с "Вікно життя"
2.45 Гучна справа
3.15 Реальна містика

К-1

8.00 М/с "Юху та його друзі"
8.25 "Ух ти show"
9.00 "Орел і Решка. Шопінг"
10.00, 13.00, 18.10 "Орел і Решка. Морський сезон"
11.00, 20.00 "Орел і Решка. Івлєєва VS Бєдняков"
14.50 Т/с "Бeverлі-Хіллс, 90210"
22.00 Т/с "Доктор Хаус"
1.30 Т/с "Хейвен"
3.00 "Нічне життя"

ЧЕТВЕР, 2 ВЕРЕСНЯ

"1+1"

6.30, 7.10, 8.10, 9.10 "Сніданок з 1+1"
7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 14.00, 16.45, 19.30 ТСН
9.25, 10.20 "Життя відомих людей 2021"
11.15, 12.20, 14.05 "Твій день"
14.45 "Одруження наосліп"
17.10 Т/с "Величне століття. Роксолана"
20.43 "Преспорт"
20.45 Комедія "Моя улюблена Страшко"
21.45 "Право на владу 2021"
0.45 Детектив "Ім'я рози"
5.35 "Життя відомих людей"

Інтер

5.30, 0.00 "Слідство вели... з Леонідом Каневським"
7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.40 Новини
7.10, 8.10, 9.20 "Ранок з Інтером"
10.00 "Корисна програма"
12.25 Т/с "Детектив Ренуар"
14.40, 15.35 "Вещдок"
16.25 "Вещдок. Особий випадок"
18.00, 19.00, 3.15 "Стосується кожного"
20.00 "Подорожі"
21.00 Х/ф "Пригоди Шерлока Холмса та доктора Ватсона. Двадцятий вік починається"
1.45 Х/ф "Взяти живим"
5.00 "Телемагазин"

ICTV

4.15 Скарб нації
4.25 Еврика!
4.30 Факти
4.50 Громадянська оборона
6.30 Ранок у великому місті
8.45 Факти. Ранок
9.15, 19.25 Надзвичайні новини з Костянтином Стогнієм
10.05 "На трьох"
11.15, 13.15 Х/ф "Судний день"
12.45, 15.45 Факти. День
14.00, 16.10 Т/с "Пес"
16.50, 21.30 Т/с "Дільничний з ДВРЗ"
18.45, 21.05 Факти. Вечір
20.20, 1.35 Анти-зомбі
23.35 Х/ф "Оселя зла-3: Вимирання"
2.25 Я зняв!

СТБ

4.25, 14.30, 17.30, 22.00 "Вікна-Новини"
5.15 Т/с "Коли ми вдома"
5.35 Т/с "Комісар Рекс"
9.35 "МастерШеф"
13.05, 14.50 Т/с "Сліпа"
15.40, 18.05 Т/с "Слід"
19.05 "Супербабуся"
20.15, 22.50 Т/с "Полонена"
23.05 Т/с "Все не випадково"

1.05 Т/с "Мертвий, живий, небезпечний"

Новий

6.00, 7.50 "Kids time"
6.05 М/с "Том і Джеррі"
7.55 "Орел і решка"
10.00 Т/с "Надприродне"
12.55 "Кохання на виживання"
14.55 Х/ф "Поки ти спав"
17.00, 19.00 "Хто зверху?"
21.05 Х/ф "Свекруха-монстр"
23.05 Х/ф "Почни спочатку"
1.05 "Вар'яти"
2.45 "Служба розшуку дітей"
2.50 "Зона ночі"
4.55 "Абзац!"

ТЕТ

9.00 Х/ф "Дивак"
10.45 Х/ф "Винні зірки"
12.45 4 весілля
14.00, 17.00 Богія шопінгу. Битва блондинок
15.00, 2.15 Зірки, чутки та галлівуд
16.00, 3.55 Панянка-селянка
18.00 СуперЖінка
19.00, 20.00, 22.30 Одного разу під Полтавою
19.30, 23.30, 1.00, 1.45 Країна У 2.
22.00, 23.00 Танька і Володька
0.00 Ігри Приколів
3.05 Вечірка
5.50 Корисні підказки

"Україна"

9.00 Зірковий шлях. Новий сезон
10.30 Т/с "Виходьте без дзвінка"
13.30, 15.30 Історія одного злочину
16.00 Т/с "Хід прокурора"
18.00 Т/с "Люся. Інтерн"
20.10 "Говорить Україна"
21.00 Т/с "Клятва лікаря"
23.10 Слідами української екології
23.50, 2.00 Т/с "Вікно життя"
3.10 Реальна містика

К-1

8.00 М/с "Юху та його друзі"
8.25 "Ух ти show"
9.00 "Орел і Решка. Шопінг"
10.00, 13.00, 18.10 "Орел і Решка. Морський сезон"
11.00, 20.00 "Орел і Решка. Івлєєва VS Бєдняков"
14.50 Т/с "Бeverлі-Хіллс, 90210"
22.00 Т/с "Доктор Хаус"
1.30 Т/с "Хейвен"
2.15 "Орел і Решка. Навколо світу"
3.00 "Нічне життя"

ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ ТА ЯК ДІЯТИ БАТЬКАМ

Вік 14 – 16 років характеризується швидким ростом, але не всі частини тіла ростуть з однаковою швидкістю, а тому фігура може бути непропорційною. Утім за рік-два гормональний шторм вирівнюється, змінюється психологічний стан і дівчата стають жіночними.

Крім фізіологічних змін, цей період характеризується і психологічними. Часті перепади настрою зумовлені саме у змінах в організмі. Агресія, апатія, імпульсивність – це нормальні симптоми перехідного віку. Тому батькам не варто лаяти чи ображати на дочку, адже часто їй самій незрозуміло, що з нею відбувається.

ПЕРЕХІДНИЙ ВІК У ХЛОПЧИКІВ

У хлопчиків симптоми перехідного віку з'являються у 10 – 13 років, це також індивідуально – як і у дівчаток. До слова, його ще називають пубертатним періодом. Пов'язано це з тим, що у хлопчиків починається статеве дозрівання.

Під час так званого першого етапу підлітки можуть трохи набрати у вазі, адже таким чином організм накопичує сили для подальшого розвитку. Ближче до 14-річного віку вони починають швидко

рости, розвиваються кістки і м'язи. Пубертатний період характеризується тим, що на тілі починає рости волосся, "ламається" голос, розвиваються статеві органи. Крім того, через "стрибок" гормонів може з'являтися вугровий висип.

Останній – постпубертатний період характеризується насамперед появою потягу до протилежної статі і усвідомленням власного сексуального початку. В кінці у хлопчиків формується характерний "чоловічий" голос і стає чітко видно кадик – щитовидний хрящ у гортані.

Як і у дівчаток, у хлопців також часто і швидко змінюється настрій: з'являється агресивність, грубість, невихованість. Утім, варто зазначити, що саме нестабільність гормонів впливає на нестабільність емоцій.

ЯК СПІЛКУВАТИСЯ З ПІДЛІТКОМ В ПЕРЕХІДНОМУ ВІЦІ

Психологи кажуть, що конструктивне спілкування в родині може допомагати підлітку переживати такі трансформації. Щірі розмови потрібні не тільки донькам і синам, а й батькам.

Доволі часто підлітки соромляться приходити до батьків щодо інтимних питань, але й батькам не завжди легко

їх коментувати. Знайдіть посередника – фільм чи книгу, ролик у YouTube допоможуть розпочати розмову: доповніть історію власним досвідом. Так ваша дитина розумітиме, що ви теж через щось подібне проходили, що це можна пережити. Чіткі межі у домовленостях мають обов'язково доповнюватися підтримкою: інформувати та розширювати уявлення підлітка про його можливість; приймати та розділяти його емоційні стани; запевняти, що підліток має достатньо ресурсів для зіткнення з проблемами та їх подолання; обговорювати вибір підлітка, навіть якщо він не підходить чи не подобається батькам, спільно шукати більш вдале рішення, – пояснюють фахівці.

ЯК БАТЬКАМ ПЕРЕЖИТИ ПЕРЕХІДНИЙ ВІК

Як батькам дівчат, так і хлопців, не просто пережити період перехідного віку. Утім, як би не було складно – дитині потрібні любов, увага, підтримка і турбота з боку дорослих. Психологи зауважують, що батьки теж схвильовані з приводу того, що дитина дорослішає, стає невпізнанною.

Ці переживання слід втамовувати розмовами зі своєю дитиною: знайомтеся з новою нею – розгубленою, пихатою

чи пригніченою. Ці стани та емоції змінюються, а батьківське завдання – це витримувати, бути стабільним. Психологічні кордони мають бути чіткими і зрозумілими. Мають діяти відповідальні домовленості – не виконав обіцяне, маєш компенсувати. Батьки мають дотримуватися цього так само. Важливо вчити дитину на своєму прикладі, а не на словах, – радять лікарі.

Витримувати, контейнувати емоційні перепади та почасти необдумані, імпульсивні вчинки підлітків – дуже непросто завдання для батьків, але з нею потрібно впоратися.

Самим батькам треба турбуватися і про себе – більше відпочивати від батьківської ролі, вчитися віддавати більше відповідальності дитині, яка дорослішає. Потрібно радитися з нею, довіряти їй, культивувати щирі розмови як найліпший спосіб обходитися зі складними життєвими ситуаціями, – пояснюють психологи.

Перехідний вік у дівчаток та хлопців проходять усі: хтось легше, хтось важче – тут все індивідуально. Важливо, аби протягом цього важкого для підлітків періоду між дітьми і батьками вибудувалися довірчі стосунки. Адже саме від батьківської допомоги і підтримки залежить те, як у доньки чи сина мине цей етап їхнього життя.

П'ЯТНИЦЯ, 3 ВЕРЕСНЯ

"1+1"

6.30, 7.10, 8.10, 9.10 "Сніданок з 1+1"
 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 14.00, 16.45, 19.30, 5.20 ТСН
 9.25, 10.20 "Життя відомих людей 2021"
 11.15, 12.20, 14.05 "Твій день"
 14.45 "Одруження наосліп", Серія
 17.10 Т/с "Величне століття. Роксолана"
 20.13 "Преспорт"
 20.15 "Одруження наосліп 7"
 22.20, 2.55 Комедія "Чорний лицар"
 0.15 Драма "Бійцівський клуб"
 4.25, 6.05 "Життя відомих людей"

Інтер

5.30, 22.55 "Слідство вели... з Леонідом Каневським"
 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.40 Новини
 7.10, 8.10, 9.20 "Ранок з Інтером"
 10.00 "Корисна програма"
 12.25 Т/с "Детектив Ренуар"
 14.45, 15.40, 0.40 "Вещдок"
 16.30 "Вещдок. Особий випадок"
 18.00 "Стосується кожного"
 20.00 "Подорожі"
 21.00 Х/ф "21 міст"
 2.55 "Жди мене. Україна"
 4.00 Х/ф "Зозуля с дипломом"
 5.05 "Телемагазин"
 5.35 М/ф

ICTV

4.10 Скарб нації
 4.20 Еврика!
 4.25 Служба розшуку дітей
 4.30, 1.15 Факти
 4.50 Громадянська оборона
 6.30 Ранок у великому місті
 8.45 Факти. Ранок
 9.15, 19.25 Надзвичайні новини з Костянтином Стогнієм
 10.10, 20.10 Дизель-шоу
 11.45, 23.00, 1.40 "На трьох"
 12.45, 15.45 Факти. День
 13.15 "На троих"
 14.00, 16.15 Т/с "Пес"
 16.50 Т/с "Дільничний з ДВРЗ"
 18.45 Факти. Вечір
 3.25 Я зняв!

СТБ

4.20, 14.30, 17.30, 22.00 "Вікна-Новини"
 4.55 Х/ф "Ярмарок марнославства"
 7.50 "Врятуйте нашу сім'ю"
 11.35, 14.50, 18.05 Т/с "Сліпа"
 20.15, 22.50 Т/с "Слід"

0.45 Х/ф "Без особливих прикмет"

Новий

6.00, 7.10 "Kids time"
 6.05 М/с "Том і Джеррі"
 7.15 "Орел і решка"
 9.30 "Аферисти в сітах"
 13.50 Х/ф "Ангели Чарлі"
 16.10 Х/ф "Ван Хельсинг"
 18.50 Х/ф "На драйві"
 21.00 Х/ф "Агенти А.Н.К.А."
 23.35 Х/ф "Цифрова радіостанція"
 1.10 "Вар'яти"
 2.45 "Служба розшуку дітей"
 2.50 "Зона ночі"
 4.55 "Абзац!"

ТЕТ

6.00 ТЕТ Мультиранок
 9.00 М/ф "Добрий динозавр"
 10.45 М/ф "Панда Кунфу"
 12.45 4 весілля
 14.00, 17.00 Богіня шопінгу. Битва блондинок
 15.00, 2.15 Зірки, чутки та галівуд
 16.00, 3.05 Панянка-селянка
 18.00 СуперЖінка
 19.00, 20.00, 22.30 Одного разу під Полтавою
 19.30, 23.30, 1.00, 1.45 Країна У 2.
 22.00, 23.00 Танька і Володька
 0.00 Ігри Приколів
 5.50 Корисні підказки

"Україна"

6.30, 7.10, 8.15 Ранок з Україною
 7.00, 8.00, 15.00, 19.00 Сьогодні
 9.00 Зірковий шлях. Новий сезон
 10.00 Т/с "Намалюй мені маму"
 15.30 Т/с "Гра в долю"
 20.10 "Говорить Україна"
 21.00 Свобода слова Савіка Шустера
 0.00, 2.00 Т/с "Тростинка на вітрі"
 1.30 Телемагазин
 4.00 Реальна містика

К-1

6.30 "TOP SHOP"
 8.00 М/с "Юху та його друзі"
 8.25 "Ух ти show"
 9.00 "Орел і Решка. Шопінг"
 10.00, 13.00, 19.00 "Орел і Решка. Морський сезон"
 11.00, 20.00 "Орел і Решка. Івлєєва VS Бєдняков"
 14.50 Т/с "Бeverлі-Хілс, 90210"
 17.30 М/ф "Астерікс: Земля Богів"
 22.00 Т/с "Доктор Хаус"
 1.30 "Орел і решка. Івлєєва VS Бєдняков. Невидане"
 2.20 Т/с "Три сестри"
 3.10 "Нічне життя"

СУБОТА, 4 ВЕРЕСНЯ

"1+1"

7.00 "Життя відомих людей"
 8.00 "Сніданок. Вихідний"
 10.00 "Світ навиворіт -12. Пакистан"
 18.30 "Світ навиворіт -12 Пакистан"
 19.30 ТСН
 20.13 "Преспорт"
 20.15 "Вечірній квартал 2021"
 22.15, 5.20 "Жіночий квартал"
 0.20 "Світське життя. 2021 найкраще"
 1.20 Драма "Бійцівський клуб"
 3.50 "Вечірній квартал"

Інтер

6.00 "Слово Предстоятеля"
 6.10 "Орел і Решка. На краю світу"
 7.10 Х/ф "Людина-оркестр"
 9.00 "Готуємо разом. Домашня кухня"
 10.00 "Корисна програма"
 10.55 Х/ф "Вечори на хуторі біля Диканьки"
 12.20 Х/ф "Пригоди Шерлока Холмса та доктора Ватсона. Собака Баскервіль"
 15.15 Х/ф "Д'Артаньян і три мушкетери"
 20.00 "Подорожі"
 20.30 "Всі зірки в Юрмалі"
 22.10 Д/п "Гибель Нахімова. Врятуйте наші душі" Прем'єра
 23.00 Х/ф "Екіпаж"
 1.55 Х/ф "Поїзд поза розкладом"
 3.10 М/ф "Мауглі"
 4.15 Х/ф "Троє в човні, якщо не рахувати собаки"

ICTV

4.50 Скарб нації
 5.00 Еврика!
 5.10 Факти
 5.35 Анти-зомбі
 6.30 Громадянська оборона
 7.30 Прихована небезпека
 8.25 Т/с "Розтин покаже-2"
 12.20, 13.05 Х/ф "Нестримні"
 12.45 Факти. День
 14.25 Х/ф "Нестримні-2"
 16.15 Х/ф "Нестримні-3"
 18.45 Факти. Вечір
 19.10 Х/ф "Перевітник-3"
 21.10 Х/ф "Перевітник: Спащина"
 23.00 Х/ф "Петля часу"
 1.25 Х/ф "Оселя зла"
 3.30 Я зняв!

СТБ

4.25 "Вікна-Новини"
 5.15 Т/с "Коли ми вдома"
 5.55, 10.55 Т/с "По-

лонена"
 7.55 "Неймовірна правда про зірок"
 16.40, 0.00 "Звана вечеря"
 19.00 "МастерШеф"

Новий

6.00 "Хто проти блондинок?"
 8.00, 10.00 "Kids time"
 8.05 М/ф "Татко гусак"
 10.05 "Орел і решка. Земляни"
 11.00 "Орел і решка. Чудеса світу"
 12.00 "Хто зверху?"
 14.05 Х/ф "Свекруха-монстр"
 16.15 Х/ф "Шість днів, сім ночей"
 18.35 Х/ф "Земне ядро"
 21.10 Х/ф "Всесвітня війна Z"
 23.40 Х/ф "Потяг смерті"
 1.25 "Вар'яти"
 3.00 "Зона ночі"

ТЕТ

6.00 ТЕТ Мультиранок
 11.00 М/ф "Джастін та лицарі доблесті"
 12.45, 14.15, 15.45, 23.25, 0.25 Одного разу під Полтавою
 13.45, 15.15, 16.45, 23.55, 1.25 Танька і Володька
 17.15 М/ф "Дивопарк"
 19.00 М/ф "Льодовиковий період"
 20.40 М/ф "Льодовиковий період 2: Глобальне потепління"
 22.25 Ігри Приколів
 2.10 Панянка-селянка
 5.50 Корисні підказки

"Україна"

7.00, 15.00, 19.00 Сьогодні
 7.25, 3.50 Реальна містика
 8.40 Т/с "Люся. Інтерн"
 10.45 Т/с "Встигнути все виправити"
 14.40, 15.20 Т/с "Любов матері"
 20.00 Головна тема
 21.35 Футбол. Відбір до ЧС- 2022 г. Україна - Франція
 23.50, 2.00 Т/с "Відкрите вікно"

К-1

6.30 "TOP SHOP"
 8.00 М/с "Кротик і Панда"
 8.40 "Орел і Решка. Шопінг"
 9.35 М/ф "Мауглі дикої планети"
 11.15 М/ф "Астерікс: Земля Богів"
 13.00 "Орел і Решка. Рай та пекло"
 15.50 "Орел і Решка. Навколо світу"
 0.10 М/ф "Ронал-Варвар"
 1.50 Т/с "Три сестри"
 3.35 "Нічне життя"

НЕДІЛЯ, 5 ВЕРЕСНЯ

"1+1"

7.00 "Життя відомих людей"
 8.00 "Сніданок. Вихідний"
 10.00 "Світ навиворіт -12 Пакистан"
 11.00, 3.20 "Світ навиворіт"
 18.30 "Світське життя. 2021"
 19.30, 5.00 "ТСН-тиждень"
 21.00 "Танці з зірками 2021"
 0.05 Драма "Знайомтеся, Джо Блек"

Інтер

6.10 Х/ф "Пік-пик"
 8.00 "Удачний проект"
 9.00 "Готуємо разом"
 10.00, 11.00, 11.55, 12.50 "Інше життя"
 13.35 "Вещдок. Оперезая время"
 18.05 Х/ф "Підозри містера Вічера: за межами пристойності"
 20.00 "Подорожі тижня"
 22.00 "Ювілейний концерт Михайла Шуфутинського "Lovestory" Прем'єра
 0.10 Х/ф "Вечори на хуторі біля Диканьки"
 1.35 "Вещдок"

ICTV

4.25 Скарб нації
 4.35 Еврика!
 4.40 Факти
 5.10 Не дай себе обдурити
 6.45 Анти-зомбі
 7.45 Секретний фронт
 8.45 Громадянська оборона
 9.45, 13.00 Т/с "Дільничний з ДВРЗ"
 12.45 Факти. День
 16.30 Т/с "Пес"
 18.45 Факти тижня
 21.15 Х/ф "Погоня за ураганом"
 23.25 Х/ф "Автобан"
 1.05 Х/ф "Оселя зла-2: Апокаліпсис"

СТБ

5.25 "Хата на тата"
 9.25 "МастерШеф"
 14.25 "Супербабуся"
 19.00 "Слідство ведуть екстрасенси"
 21.00 "Один за всіх"
 22.10 "Таємниці ДНК"
 6.00, 1.30 "Вар'яти"
 6.30 "Таємний агент"
 7.50, 9.30 "Kids time"

Новий

7.55 М/ф "Том і Джері. Політ на Марс"
 9.35 Х/ф "Щоденники принцеси"
 11.50 Х/ф "Щоденники принцеси 2: Королівські заручини"
 14.05 Х/ф "Міс Конгеніальність"
 16.35 Х/ф "Міс Конгеніальність 2: Озброєна і легендарна"
 18.50 Х/ф "Пасажири"
 21.00 Х/ф "Містер та місіс Сміт"
 23.30 "Improv Live Show"
 2.00 "Профілактика"

ТЕТ

6.00 ТЕТ Мультиранок
 11.00 М/ф "Добрий динозавр"
 12.30, 14.00, 23.30, 0.30 Одного разу під Полтавою
 13.30, 15.00, 0.00, 1.30 Танька і Володька
 15.30 М/ф "Льодовиковий період 2: Глобальне потепління"
 17.15 М/ф "Льодовиковий період 3: Ера динозаврів"
 19.00 М/ф "Льодовиковий період 4: Континентальний дрейф"
 20.45 М/ф "Льодовиковий період 5: Курс на зіткнення"

"Україна"

22.30 Ігри Приколів
 2.15, 4.00 Панянка-селянка
 3.05 Вечірка
 5.50 Корисні підказки

Сьогодні

5.50 Сьогодні
 6.50, 4.00 Реальна містика
 9.15 Т/с "Клятва лікаря"
 17.00, 21.00 Т/с "Акварин"
 19.00 Сьогодні. Підсумки з Олегом Панютютою
 23.00, 2.00 Т/с "Встигнути все виправити"
 1.30 Телемагазин
 3.10 Гучна справа
 4.45 Т/с "Хід прокурора"

К-1

6.30 "TOP SHOP"
 8.00 М/с "Кротик і Панда"
 8.40 "Орел і Решка. Шопінг"
 10.30 М/ф "Мауглі дикої планети"
 12.15 Х/ф "Відлуння далеких світів"
 14.00 "Орел і Решка. Рай та пекло"
 15.00 "Орел і Решка. Навколо світу"
 2.10 Т/с "Три сестри"
 3.00 "Нічне життя"

ЯК ПРАВИЛЬНО ЗАМОРОЗИТИ ЯГОДИ

Замороження ягід останнім часом стало, мабуть, найпопулярнішим способом їхньої заготовки на зиму.

Це обумовлено тим, що за такого способу заготівлі та зберігання ягоди не піддаються теплової обробці, а значить, повністю зберігають всі вітаміни і корисні властивості. Крім того, цей спосіб не завдає особливого клопоту, не вимагаючи навіть мінімального варіння і підготовки тари. Вибравши

ково маркуйте, вказуючи назву ягід і дату заморожування.

АБРИКОСОВИЙ СІК ІЗ М'ЯКОТТЮ

Про користь натуральних соків говорити не доводиться, про це знають всі. Але який сік краще – прозорий або з м'якоттю? Дієтологи одностайні: сік із м'якоттю набагато корисніший, тому що він містить необхідну нашому організму клітковину.

Особливе місце серед всіх соків посідає абрикосовий із м'якоттю, який є чудовим профі-

1 кг цукру
200 мл води

Приготування

Ягоди перебрати, видалити гілочки, а також недостиглі і пошкоджені ягоди, добре вимити і дати стекти воді.

Воду для сиропу довести до кипіння, поступово всипати цукор і проварити на середньому вогні до повного його розчинення.

У киплячий сироп викласти ягоди, ще раз закип'ятити і варити, знімаючи піну, яка утворюється, 5 хвилин.

Гаряче варення розлити в

ЗАГОТІВЛІ НА ЗИМУ:

від класичних рецептів – до варення із пелюсток троянд

звичай потроху додають під час приготування перших і м'ясних страв, використовують для натирання курки перед запіканням.

Щоб пом'якшити гостроту аджики, в неї додають горіхи.

Сіль використовуйте звичайну – кам'яну, не йодовану.

трояндами можна не тільки милуватися, простилати дорогу коханим або обсипати наречених на весіллі. Із найромантичніших квітів можна ще... зварити варення.

Варення з пелюсток троянд подарує неймовірну насолоду будь-кому, хто його лише спробує.

заморожування, забудьте про свої клопоти, пов'язані зі стерилізацією.

Взимку із заморожених ягід можна зварити компот або кисіль, додати їх в смузі, використовувати як начинку для вареників, пирогів або мафінів. Ягідним пюре добре поливати запіканки або млинчики.

Замороження цілих ягід

Ягоди перебрати, видалити недостиглі і пошкоджені, акуратно вимити, очистити і просушити, укласти тонким шаром на паперових кухонних рушниках. Підсохлі ягоди розкласти в один шар на плоскому піддоні і відправити в морозильну камеру. Коли ягоди замерзнуть, пересипати їх в контейнери або пакети і відправити на зберігання.

Ягідне пюре

Перебрані ягоди промити, дати стекти воді, очистити, засипати цукром в співвідношенні 100-200 г цукру на 1 кг ягід і пюрувати блендером. Ягідному пюре дати трохи постояти, періодично помішуючи, до повного розчинення цукру. Готове пюре розлити в контейнери, невеликі пластикові пляшки (догори не наливати) або форми для мафінів і заморозити. Застигле в формах пюре вийняти і перекласти в пакети або контейнери.

Цілі ягоди в пюре

Приготувати ягідне пюре, як зазначено вище. Коли цукор повністю розчиниться, додати в пюре цілі щільні ягоди, розлити в форми або контейнери і заморозити.

На замітку

Таким чином можна заморозувати будь-які ягоди: полуницю, малину, ожину, смородину, чорницю, лошину, агрус, обліпиху, вишню, черешню.

Ягоди для заморозки беріть свіжі. Великі і пружні заморозувати цілком, дрібненько перетираючи в пюре.

Зберігати заморожені ягоди найкраще в контейнерах або пакетах із застіркою. Намагайтеся підбирати однакові, щоб їх зручно було складати і максимально використовувати корисний простір морозильної камери.

Пакети та контейнери обов'яз-

лактичним засобом від атеросклерозу, інфарктів і інсультів, поліпшує травлення, зір і стан шкіри.

Складники:
2 кг абрикосів
1,5 л води
250 г цукру

Приготування:

Абрикоси вимити, видалити кісточку, скласти в каструлю, залити водою так, щоб вона покривала плоди на 2-3 см і проварити 5-10 хвилин до м'якості, зрідка помішуючи.

Остиглу масу разом із відваром протерти крізь друшляк (в такому разі в сік потрапить лише ніжна м'якоть без шкірки і волокон), злити в каструлю, розвести водою до бажаної густоти, довести до кипіння і варити на слабкому вогні близько 10 хвилин, знімаючи піну.

Гарячий абрикосовий сік розлити по вінця в простерилізовані банки або пляшки і закупорити стерильними кришками, після чого поставити банки догори дном, укутати і залишити до повного охолодження.

На замітку

Солодкість соку регулюйте на свій смак, збільшуючи або зменшуючи норму цукру.

За бажання в сік можна додати трохи лимонної кислоти.

Банки і пляшки заливайте соком до самого верху, щоб в них зовсім не залишалось повітря.

ВАРЕННЯ-П'ЯТИХВИЛИНКА

Ягідний сезон ще триває, а, щоб літо не закінчувалося, зваріть кілька баночок варення.

П'ятихвилинка – це найоптимальніший варіант варіння варення в умовах літньої спеки. Мінімум трудовитрат, а в результаті взимку ви відкриваєте ароматне варення, яке можна і до чаю, і на млинці, і в пиріг.

Ще один плюс п'ятихвилинок полягає в тому, що за такого способу варіння втрачається мінімум вітамінів, так необхідних організму в умовах зимових авітамінозів.

Складники:
1 кг ягід

підготовлені банки, накрити простерилізованими кришками і закупорити.

Банки перевернути догори дном, укутати і залишити до повного охолодження.

На замітку

За цим принципом можна варити варення з будь-яких ягід.

Приблизний вихід варення зі вказаною порції – 4 банки по 0,5 л.

АДЖИКА "КАВКАЗЬКА"

Всім відомо, що кухня народів Кавказу не тільки смачна, але і неймовірно ароматна. Особливий аромат і неповторний букет надають кавказьким страв місцеві приправи, однією із яких є аджика. До речі, в Грузії аджиці надано статус пам'ятки нематеріальної культурної спадщини.

Основний компонент кавказької аджики – гострий перець. Жодних помідорів і болгарського перцю. Тільки гострий перець, часник, зелень і приправи. І жодного варіння. Відповідно, оскільки аджика не піддається термічній обробці, в ній зберігається максимально можлива кількість вітамінів.

Складники:
0,5 кг гострого перцю
300 г часнику
100 г кінзи
50 г базиліку
50 г кропу
50 г хмелі-сунелі
2-3 столові ложки солі

Приготування

Гострий перець і зелень вимити й обсушити. У перець відкрутити плодоніжки, від насіння стручки очищати не слід. Часник очистити від лушпиння.

Підготовлені овочі та зелень тричі пропустити через м'ясорубку або пюрувати блендером, посолити, додати хмелі-сунелі і добре вимішати, щоб сіль і приправа повністю розійшлися.

Отриману масу розкласти в банки, закрити пластмасовими кришками і поставити на зберігання в холодильник.

На замітку

Аджика виходить дуже гостра. Її

КЛАСИЧНЕ ЛЕЧО

У наш час навіть взимку в магазині можна купити будь-які свіжі овочі, аж до екзотичних, але не секрет, що вони красиві тільки на вигляд.

Сьогодні ми пропонуємо вашій увазі рецепт класичного угорського лечо, яке набуло широкого поширення далеко за межами самої Угорщини.

Лечо – це проварений в томатному соку перець. Воно смачне і як доповнення до м'яса, і саме по собі.

Складники:
3 кг помідорів
2-3 кг болгарського перцю
4 зубки часнику
0,75 склянки цукру
2 столові ложки солі

Приготування

Вимити помідори нарізати шматочками, видалити плодоніжки і пошкоджені місця, і пропустити через м'ясорубку або розбити блендером.

Болгарський перець вимити, очистити від плодоніжок і насіння і нарізати шматочками вільної форми, краще широкими смужками.

Перекручені помідори злити в каструлю, довести до кипіння, додати перець, закип'ятити, всипати цукор і сіль і варити на слабкому вогні близько 30 хвилин, додавши в кінці варіння подрібнений часник.

Гаряче лечо розфасувати в простерилізовані банки і закупорити стерильними кришками, після чого поставити банки догори дном, укутати і залишити до повного охолодження.

На замітку

Щоб лечо було смачнішим, вибирайте товстостінні сорти перцю, а для більшої густоти – м'ясисті помідори.

Для додання легкої гостроти в лечо можна додати пару стручків гострого перцю.

І НАОСТАНОК – ВАРЕННЯ З ПЕЛЮСТОК ТРОЯНД: СМАЧНО І ДУЖЕ КРАСИВО

Ні для кого не секрет, що

Нижній колір, оксамитовий смак, п'яний аромат – це далеко не всі його характеристики.

У наш час, коли люди посправжньому цінують екологічні продукти, баночка варення з пелюсток троянд, звареного власноруч, стане не просто нагадуванням про літо, а й прекрасним подарунком для душевної подруги.

Складники:
300 г пелюсток троянд;
1 кг цукру;
400 мл води;
2 столові ложки соку лимона.

Приготування

Пелюстки троянд відокремити від чашолистків, видалити також маточки і тичинки. Пелюстки промити під проточною водою і злегка просушити.

Підготовлені пелюстки засипати 1 склянкою цукру і добре розім'яти, щоб вони пустили сік, після чого залишити на 1-2 години.

А з останків цукру і води зварити сироп, опустити в нього пелюстки, довести до кипіння і варити на середньому вогні 20-25 хвилин, додавши за 10 хвилин до готовності сік лимона.

Гаряче варення розлити в простерилізовані банки, накрити стерильними кришками і закупорити.

На замітку

Для варення використовують чайну троянду рожевого кольору з яскраво вираженим ароматом. Троянди для варення краще збирати вранці, коли квіти свіжі і пружні. Якщо троянд для варіння варення недостатньо, і ви збираєте їх поступово, 3-4 дня квіти можна зберігати в холодильнику в щільно зав'язаному пакеті.

Для варення можна використовувати не тільки троянди, але і квіти шипшини. Якщо хочете, щоб колір варення був насиченішим, додайте жменю пелюсток червоних троянд, але ви повинні розуміти, що в готовому продукті вони будуть щільнішими, ніж інші пелюстки.

Для посилення аромату додайте в варення пару крапель трояндової олії. Сік лимона можна замінити 1 чайною ложкою лимонної кислоти.

ГОРОСКОП

ОВЕН

Настала пора взяти тайм-аут для відновлення сил. Можете собі дозволити відгородитися від будь-яких проблем і поринути у світ суто власних захоплень.

ТЕЛЕЦЬ

Утримайтеся від кардинальних рішень, оскільки будь-які дії можуть перешкодити здійсненню намчених планів. Ліпше залагоджуйте незавершені справи.

БЛИЗНЯТА

Намагайтесь не підіймати планку занадто високо – інакше вас можуть наступного тижня чекати розчарування. Не бійтеся використовувати свої знайомства, щоб досягти якихось меркантильних цілей.

РАК

Зробіть ревізію прибутків і витрат. Все раціонально розподіліть: виходити за рамки бюджету протипоказано. Треба максимально зосередитись навіть у дрібницях.

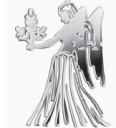
ЛЕВ

Надмірна довірливість і недоречна сентиментальність можуть стати причиною істотних прорахунків. Імовірно виникнення перешкод, що заважатимуть реалізації планів.

ДІВА

Тиждень додасть вам енергії, будете почуватися сильнішими і яскравішими. Приватне життя наповниться новим, яскравим змістом. Проте намагайтесь бути обережними в будь-яких юридичних питаннях.

ТЕРЕЗИ

Життя вируватиме потоком різноманітних подій та емоцій, тож матимете чудову нагоду насолодитися його принадами. Водночас потрібно заручитися виваженістю, щоб не потрапити на гачок численних спокус.

СКОРПІОН

Випаде шанс позбутися всього старого і зайвого – того, що лише пригальмовує вас. Це важливо для майбутнього добробуту. Зможете також просунути взаємини на якісно новий рівень.

СТРІЛЕЦЬ

Ваші досягнення у професійній сфері здобудуть гідну оцінку і відкриють перед вами нові привабливі перспективи. З грошима проблем не передбачається – надходження будуть стабільними.

КОЗОРІГ

Цього тижня будете насолоджуватися спокоєм і безтурботністю. Період буде вдалим у плані романтичних стосунків. Відчуєте різкий приплив енергії та поліпшення здоров'я в цілому.

ВОДОЛІЙ

На роботі можливі проблеми, пов'язані з відсутністю взаєморозуміння з керівництвом. Заручіться гнучкістю й витримкою, щоб уникнути неприємностей і конфліктів.

РИБИ

Настає час високої активності, все відбуватиметься шаленими темпами. Будете розриватися між роботою й особистими справами. Самотні притягуватимуть до себе представників протилежної статі.

АНЕКДОТИ

Невдаха приходиться до свого психіатра:
– Лікарю, справа, начебто, зрушила! Сьогодні я впустив бутерброд, і він впав маслом догори!
Лікар бере з рук пацієнта бутерброд, довго його вивчає і каже:
– Та ні, шановний, просто ви його намастили не з того боку...

...

– Мій начальник називає мене "Комп'ютер". Учора дізнався, що це не через високий інтелект, а тому що, коли мене не чіпають 15 хвилин, то я засинаю.

...

Надвечір синоптики обіцяють потемніння.

...

І жили вони довго і щасливо. Два місяці щасливо і 38 років довго.

...

У жінки всього-на-всього два обов'язки перед чоловіком: 1. Заспокоювати його, коли він нервує. 2. Нервувати його, коли він спокійний.

...

– Вчора телефонували з пошти. Питали, де я замовляю такий хороший чай.

...

А якщо НЛО – це просто мільяртери з інших планет?

...

У Одесі є пам'ятник невідомому солдату Рабиновичу. Приїжджі не розуміють: «Який то невідомий, якщо він Рабинович!».

Одесити відповідають: «Те, що він Рабинович, відомо. А от чи був він солдатом...».

...

На інтернет-форумі:

– «Трохи не дотягла, і мій синочок народився 1-го серпня, коли Меркурій був ще в ретрограді. Дуже переживаю – допоможіть, будь ласка, розібратися: як це може вплинути на долю мого сина? Заздалегідь дякую!».

– «Меркурій в ретрограді в цій ситуації – дуже тривожний стан. Є

висока ймовірність того, що дитину виховуватиме придуркувата матуся».

...

А пам'ятаєте з дитинства, коли до тата й мами приходили гості, там завжди був п'яненький дядько, але з ним було всім весело?

Так ось зараз я – цей дядько...

...

Кажуть, що на Новий рік у кожний барліг залазить Дід Мороз і замінює ведмедеві лапу на іншу, свіжу і соковитішу.

ЧОМУ ЗДОРОВИЙ СОН ВАЖЛИВИЙ ДЛЯ ВАГИ

Існує зв'язок між тим, скільки люди сплять, і їхньою вагою. Для збереження здоров'я, продуктивної праці та доброго самопочуття корисно знати, як довго організму треба відпочивати під час сну. Адже брак сну може спричинити не тільки фізичну втому, а й відсутність апетиту, утруднення мислення і зниження концентрації уваги.

У багатьох людей нестача сну викликає збільшення ваги, навіть за умови відносно нормального харчування. Тому сон може бути добрим лікарем і помічником у нормалізації ваги. Скільки сну необхідно організму, залежить від віку. Наш сон повинен тривати в середньому не менше ніж 7 годин.

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО?

По-перше, брак сну вносить розлад у роботу гормонів греліну (гормон голоду) і лептину (гормон насичення), які контролюють апетит, а також гормону сну (мелатоніну).

Коли людина спить, в організмі виробляється гормон лептин. Він пригнічує утворення гормону голоду греліну. Чим менше людина спить, тим вища концентрація греліну – і тим гостріше відчуття голоду, більший апетит, ніж у тих, хто достатньо відпочиває щоночі. Також у разі низького вмісту в крові гормону сну мелатоніну збільшуються ризики набирання зайвої ваги.

По-друге, недосипаючи, людина відчувається млявою і втомленою, вона неактивна – отже, знижується кількість "спалених калорій". Якщо це відбувається регулярно, то сповільнюється обмін речовин.

Є ще одне пояснення впливу сну на апетит, що тепер активно вивчається: у разі недосипання в організмі підвищується рівень ендогенних канабіноїдів.

Ці сполуки, які виробляються в нашому організмі, за структурою близькі до наркотичних компонентів марихуани. Вже доведено, що концентрація деяких з них при недосипанні зростає на третину. Якщо збільшується їх концентрація, то людина починає шукати чогось поїсти.

Існують "побічні ризики" короткого нічного сну стосовно зайвої ваги. Людина, яка менше спить, має більше часу і можливостей, аби поїсти. Тому худнути потрібно не сидячи, а лежачи, уві сні. Від якості сну буде залежати не лише вага, а й ефективність енерговитрат упродовж дня.

Якщо сон триває менше ніж 7 годин, збільшується ризик не тільки ожиріння, а й діабету, гіпертонії, ішемічної хвороби серця. Брак сну негативно впливає на когнітивні (пізнавальні) функції мозку, збільшує ймовірність помилок у роботі.

БРАК СНУ ЗМУШУЄ БІЛЬШЕ ЇСТИ

Хто не спить, той їсть. І їсть більше солодке й борошняне. Помічали за собою? Енерговмісна їжа оманливим шляхом намагається компенсувати нестачу енергії, якої ми не отримуємо за дефіциту повноцінного сну.

Пізнє вкладання до сну – прямий шлях до набирання зайвої ваги. Якщо пізно лягаєте спати, то хочеться ввечері поїсти не тільки о 19 годині, а й пізніше, за годину-дві до сну. Шлунок посиляє помилкові голодні спазми і симулює перед головним мозком уявний голод. А вранці погано і шлункові, й тонкому кишківнику – від уже зіпсованої їжі. Та ще й ваше обличчя трохи припухло. Вдень же виникає стійке бажання солодкого і здохи.

Досліджень, присвячених взаємозв'язку сну й ожиріння, назбиралося вже багато. До прикладу, встановлено, що після недостатнього сну в наступні 24 години надлишок з'їденого в середньому становить 385 калорій. Помічено, що невиспані люди їдять трохи менше білків, трохи більше жирів і набагато більше простих вуглеводів.

Механізм: у головному мозку невиспаної людини активуються ділянки, які відповідають за задоволення від їжі, а точніше – за передчуття, що зараз буде щось смачне. І ми шукаємо допінг упродовж дня, нехтуючи нічним безкоштовним еліксиром молодості й гарантом бадьорого стану вдень – мелатоніном.

Висновок: якщо не лягти спати хоча б до 23 години (а ще краще – до 22-ої), то є реальний ризик наступного дня перебрати простих вуглеводів.

• Газета "Ужгород" • Засновник: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" •
• Видавець: ТОВ "Редакція газети "Ужгород" • Головний редактор Олексій МЕГЕЛА •

АДРЕСА: пл. Жупанатська, 3 (у дворі Художнього музею) ДЛЯ ЛИСТІВ: 88000, УЖГОРОД, пл. Жупанатська, 3.
ТЕЛ./ФАКС: 61-63-43, 050 549 7314. E-MAIL: gazeta.uzhgorod@gmail.com

Свідоцтво про реєстрацію: №721/313Р серія ЗТ від 30.01.2019. Р/р UA 653123780000026004246173001 у
Приватбанку м. Ужгорода, МФО 312378, код ЄДРПОУ 25439910.
Номер видрукувано: "А-Прінт", м. Тернопіль, тел. (0352) 52-27-37. www.a-print.com.ua.
Тираж 1580 екз. Замовлення № 1538.

• Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації та оголошень – рекламодавці. • Редакція може не поділяти поглядів авторів.
• Редакція залишає за собою право редагувати матеріали.
• Гонорар виплачується тільки за замовленими матеріалами.
• Передплатний індекс газети "Ужгород" для індивідуальних передплатників – 41807, для юридичних осіб – 01807.